

KATEIRA®

ŠTUDENSKI LIST, MARIBOR, 25. XI. 1974, LETNIK XV. ŠT. 2

Rokavica je vržena

Danes je menda že vsakomur jasno, da univerza v Mariboru BO. Je le še vprašanje časa, kdaj se bo na visoko šolstvo v Mariboru pribila tabla — UNIVERZA, kajti razvoj je že zdavnaj pokazal potrebo po dveh univerzah v Sloveniji. Toda univerza v Mariboru ne sme biti vzvišena in vsemogočna „alma mater“ niti njen posnetek, pač pa mora postati sodobno samoupravno žarišče znanja in na prednih idej.

V dodelavi je nov zakon o visokem šolstvu, ki poskuša po vzgledu delovnih organizacij tudi v sfero izobraževanja uvesti samoupravljanje. Temeljne organizacije združenega dela in delovne organizacije v visokem šolstvu se bodo povezovale po interesnem principu. S tem se bodo ustvarile skupnosti na podlagi enakih ali sorodnih vsebinskih usmeritev in interesov na najrazličnejših nivojih in smereh. Delovne organizacije in temeljne organizacije združenega dela v visokem šolstvu se bodo povezovale med seboj, z delovnimi organizacijami, šolami na vseh nivojih, raziskovalnimi ustanovami in podobno. Vse te povezave pa bodo med seboj neodvisne in pogojene s svobodnimi odločitvami vseh, ki so za to zainteresirani.

Druga pomembna oblika organiziranja v visokem šolstvu pa je povezovanje delovnih organizacij v visokem šolstvu v univerzo. Zakon predvideva v Sloveniji dve univerzi, delovnim organizacijam v visokem šolstvu pa pušča svobodno odločitev, v katero univerzo se bodo vključile. Tako se bo končno razbil mit o univerzi, ki bo postala realna organizacijska oblika povezave v okviru katere delovne organizacije v visokem šolstvu uresničujejo svoje inte-

rese in potrebe. Ker sta obe univerzi zadolženi za sodelovanje ter usklajevanje stališč in mnenj, tudi ni potreben poseben organ, pač pa se sporazumevata in dogovarjata univerzi med seboj.

Ustava sicer študentu ni dala statusa delavca in s tem pravic, ki izhajajo iz dela, dala pa mu je status upravljalca. Tako da lahko študentje enakopravno odločamo o vsem, razen o tistem, za kar ustava pravi, da je delavčeva neodtujljiva pravica.

Najvišji samoupravni organ na šoli je svet šole, ki ga sestavljajo delegacije delavcev v visokem šolstvu, študentov in uporabnikov. Tako bo lahko študentska delegacija povsem enakopravno

in suvereno soodločala. Ker je svet sestavljen po delegatskem principu, ki ne dopušča preglasovanja, se bo torej nujno treba sporazumevati in dogovarjati. Zakon pa bo opredelil, katere so ustavno neodtujljive pravice delavcev in o katerih stvareh odločajo sami. Študentje bomo imeli torej toliko samouprave, kolikor je bo dopuščal zakon in kolikor si je bomo izborili v statutih šol.

Študentje pa s tem prevzemamo veliko odgovornost, saj bomo povsem enakopravno in suvereno odločali in samoodločali. Zato bomo morali, ko govorimo o študentih in naših pravicah, resneje pristopati k problemu odgovornosti. Ne-

mogoče je zahtevati kakršnekoli pravice, ne da bi zanje tudi odgovarjali. Pravica in odgovornost sta le dve plati iste medalje.

Zavedati pa se moramo tudi, da si bomo svojo samoupravo in svoje pravice morali izboriti sami, da si sami ustvarjamo svojo sedanost in prihodnost. Ne smemo pričakovati in dopuščati, da se bo za naše lastno samoupravljanje boril nekdo drug; to je naša pravica in dolžnost.

Rokavica nam je vržena, pogoje imamo, trenutek je pravi in od nas samih je odvisno, če ga bomo znali izkoristiti.

MIK REBERNIK

Kako zaščititi človekovo okolje?

Z RAZPRAVE NA MEDFAKULTETNI KONFERENCI EKONOMSKIH FAKULTET IN VISOKIH EKONOMSKIH ŠOL JUGOSLAVIJE NA VEKŠ V MARIBORU

„Ekološka kriza, ki je z različno intenzivnostjo zajela več ali manj vse države, je rezultat interakcije fizičnih in družbenih procesov v človekovem okolju“. Tako pričinja svoj prispevek o ekonomskih in finančnih implikacijah zaščite človekovega okolja Zoran Jašić, sodelavec ekonomskega inštituta v Zagrebu. Njegov prispevek je bil osnova za razpravo o tej problematiki na medpredmetnem sestanku za finance na medfakultetni konferenci ekonomskih fakultet in visokih ekonomskih šol Jugoslavije. Konferenca je sklenila delo prejšnji mesec na VEKŠ.

Pri tem moramo omeniti predlog, ki je na sami konferenci naletel na pozornost, da morajo ekonomske fakultete intenzivno raziskovati možnosti za financiranje razvoja, ki bi zagotavljal vzporedne naložbe za zaščito človekovega okolja. Z znanjem o zaščiti človekovega okolja ne gre „oborožiti“ le ekonomistov, temveč tudi tehnične kadre, ki jim tega znanja primanjkuje. Tako bo v bodoče študent ekonomske fakultete in visoke ekonomske šole dobival tudi osnovno znanje iz ekološke problematike. Predlagana je bila tudi ustanovitev posebnih pedagoških organizacijskih oblik za študij ekologije, o čemer bo govor na naslednji konferenci prihodnje leto v Prištini.

Povedati moramo, da so ti problemi posebej pereči v industrijsko visokorazvitih državah kapitalističnega sveta, kjer je ekološka kriza samo eden od odrazov kapitalističnega načina proizvodnje. Lahko pa tudi rečemo, da so ekološki problemi, s katerimi se danes srečujejo industrijsko razvite države, samo ena od posledic nekoordiniranih akcij. Rešitev iz tega je treba iskati v instrumentih ekonomske politike. Tudi meščanski ekonomisti so si danes več ali manj enotni, da tržišče ni primeren instrument za razreševanje tako kompleksnega problema kot je zaščita človekovega okolja. To moramo še posebej poudariti, ker se je pokazalo, da so elementi človekovega okolja, za katere trdimo, da so dar prirode, izčrpljivi in se ne morejo neomejeno reproducirati. Zato bo potreben takšen operativni koncept ekonomske politike, ki bi po svojih značilnostih ustrezal posebnostim pojavnim oblik ekološke krize v posameznih deželah. Prav zato je potrebno obdelati tudi veliko število informacij ekonomskega in tehnološkega značaja, ki direktno in indirektno vplivajo na kvaliteto človekovega okolja. Vse to pa lahko komaj vantificiramo in izrazimo v monetarnem izrazu. Osnovni predpogoj je v potrebni izdelavi celotnega sistema družbenih potreb.

Irena Knehtl

Vir: Zoran Jašić, Ekonomske in finančne implikacije zaščite človekovega okolja, Encyclopaedia Moderna, št. 26, 1974, Zagreb

Skupščina študentov VEKŠ

29. 10. je bila redna letna skupščina študentov VEKŠ. Predavalnica B v novem Vekšu je bila nabito polna. Bili smo presenečeni nad tako dobro udeležbo, saj smo leta nazaj vedno znova razočarani ugotovljali, da smo študenti pasivni, nezainteresirani za lastno problematiko.

Iz poročil, ki sta jih podala predsednika IO SS VEKŠ in specializirane organizacije AIESEC, smo lahko razbrali, da so bili študenti Vekša v preteklem študijskem letu aktivni. Prizadevali smo si, da bi čim bolj zaživelo samoupravno delovanje v svetih letnikov, vendar je ravno samoupravljanje na šoli tista točka, kjer smo lahko z doseženimi uspehi najmanj zadovoljni. Pričakovali smo, da bo kdo izmed študentov na skupščini sprožil to pomembno vprašanje, a zdi se, da so prepustili iniciativo IO-ju.

Veliko več je bilo storjenega na področju občudniške dejavnosti. Povedali smo tudi, česa nismo naredili, in z dokajšnjo mero samokritičnosti ocenili lastno delo. Vendar je tu vrsta pomanjkljivosti, ki se jih tisti, ki smo že aktivni na različnih področjih, morda niti ne zavedamo, in bi bila tako vsaka konstruktivna kritika dobrodošla. Hvale ne potrebujemo, saj bi lahko zaspali na lovorikah in tako bi vse svetle besede, da se borimo za socialistično usmeritev slehernega mladega človeka, zbledele.

KATEDRA

izdaja visokošolska konferenca zveze socialistične mladine na mariborskih visokošolskih zavodih

ureja uredniški odbor:

glavni urednik: drago pišek

odgovorni urednik: mik rebernik

sekretarka uredništva: marija šuta

študentje in visoko šolstvo:

mario vetrih (urednik), darko koren, igor plohl

politika in gospodarstvo:

bojan kovačič (urednik), marjan vešnar, jani siranko, milan lampe

kultura; mitja žitnik (urednik), boris čerpes

likovnost: silvije popovič (urednik), ferdo rakuša (fotografija), milan erič

tehnični urednik: marjan hanl

lektor: danica kuntu

Katedro sofinancirajo: Združenje visokošolskih zavodov Maribor, VK ZSM MVZ, Kulturna skupnost Slovenije in SO Maribor. Uredništvo in uprava Ob parku 5, 62000 Maribor, telefon 22-004, tekoči račun 51800-678-81846. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo. Cena izvoda je 2,00 din (letna naročnina 25,00, za ustanove in podjetja 30,00 din). Tiska CGP Mariborski tisk, Maribor.

Uršč Aljoša, eden izmed udeležencev 9. kongresa ZSMS, je opozoril na bistvo nove organiziranosti in usmeritve ZSMS. Povedal je, da 9. kongres ni bil kongres formalnega združevanja, temveč kongres menjanja vsebine dela vseh, ki jih danes združuje.

Kako bi se študenti VEKŠ vključili v to novo organiziranje, je bila osrednja tema na skupščini. Kako oblikovati osnovne organizacije ZSMS? Pripravljalni odbor skupščine je pripravil štiri možne variante: prva po letnikih, druga po smerih, in še dve, ki bi bili po tehnični plati težko izvedljivi, in tako diskusija o njej ni niti stekla. Očitno je bilo, da je bila na prvem mestu ideja, naj bi vsak letnik predstavljal osnovno organizacijo ZSMS na VEKŠ. Ker smo tudi tako samoupravno organizirani in ker je naše delo že doslej tako potekalo, je to tudi najbolj logično.

Kocka je torej padla in za začetek se bomo organizirali po letnikih. Upajmo, da bomo tako organizirani lahko uresničili zastavljene naloge in predvsem omogočili, da bo čim večji del študentov na VEKŠ vključenih v organizirano aktivnost, ki pa mora biti seveda samoupravno oblikovana in socialistično usmerjena.

O problematiki na kulturnem področju je spregovoril Igor Plohl, a žal morda ni izbral ugodnega trenutka za razmišljanje o vprašanju, ki ga mnogi postavljamo v ozadje.

Študentje so spregovorili tudi o problemih kot so: predragi učni pripomočki, nerazumevanje in neorganizirano delo nepedagoških delavcev na VEKŠ, o pomanjkljivosti pedagoških sposobnosti nekaterih mlajših sodelavcev na VEKŠ ipd.

Mislim, da je bila skupščina uspešna, a nikar se ne uspravljamo z doseženimi uspehi. Že danes začnimo z delovanjem v novi organizaciji in prispevajmo k temu, da bo ZSMS dosegla koncentracijo sil, jasnejše in odločnejše opredeljevanje mladine in drugih družbenih subjektov, čvrsto notranjo povezanost mlade generacije in predvsem večjo mero politične odgovornosti!

PETRIČ Tatjana

Protestna izjava

Koroški študentje v Mariboru, zbrani na redni letni skupščini Kluba koroških študentov „Franci Paradiž“, najostreje protestiramo proti raznorodovalni politiki in narodni diskriminaciji, ki jo izvaja republika Avstrije do naših zamejskih rojakov.

Navdaja nas globoko ogorčenje, ko pozorno spremljamo dogodke na avstrijskem Koroškem, ko se pogovarjamo s sorojaki, in ne nazadnje, ko poslušamo protestne izjave, polne sprenevedanja, ki prihajajo iz ust avstrijskih politikov.

Izražamo polno podporo in zaupanje v politiko SFRJ do tega vprašanja, ter od nje pričakujemo, da bo še v naprej brezkompromisno in docela ščitila življenjski obstoj in razvoj slovenskega narodnega telesa živečega v republiki Avstriji.

Z a h t e v a m o ,

od republike Avstrije, da v celoti spoštuje meddržavno pogodbo o manjšinskem vprašanju ter zlasti njen 7. člen in

a p e l i r a m o ,

na vse zavezne in demokratske sile sosednje Avstrije, da končno izkoristijo prikrito ali javno delujočo nacistično kliko ter zlasti pronacistično organizacijo Heimatdienst.

V Mariboru, 14. novembra 1974

KLUB KOROŠKIH ŠTUDENTOV
„Franci Paradiž“

Mladi na višji pravni šoli

Na VPS v Mariboru so se študentje konstituirali v Osnovno organizacijo ZSMS. Pred dnevi so imeli ustanovno konferenco, kjer so izvolili novo predstavno Osnovno organizacijo in sprejeli 142 članov v ZSMS, ker slavijo v prihodnjem letu 15-letnico tega višješolskega zavoda, bo njihovo delo precej obsežno. Sprejeli so okvirni akcijski program za študijsko leto 1974/75. Sklenili so, da si bo OO ZSMS prizadevala vključiti čim več študentov v svoje vrste. Za izvajanje nalog, ki izhajajo iz akcijskega programa ZSMS, in ostalih nalog, ki so na področju idejnopolitičnega izobraževanja aktualne, so sklenili, da je potrebna čim večja aktivizacija članstva tako v izobraževalnem procesu kakor tudi v občudniških dejavnostih. Zadalji so si tudi nalogo zavzemati se za progresivne spremembe dosedanjega izobraževalnega procesa, saj je reforma visokega šolstva dolgoročen in kompleksen proces, ki zahteva polno angažiranje vseh zainteresiranih faktorjev. Organizacija si bo v prihodnje prizadevala za izboljšanje samoupravnih odnosov, da bodo študenti skupaj s pedagoškim kadrom enakopravno odločali na področju vzgojno-izobraževalnega procesa in se tako pojavili kot subjekt izobraževalnega procesa. Pričeli so tudi z izdajanjem svojega lista IUŠTO IURE. Poglobili bodo tudi stike z drugimi visokošolskimi zavodi, DO in drugimi.

Zavzemali pa se bodo tudi za ohranjanje tradicij NOB in razvijanje bratstva in enotnosti naših narodov.

Zastavili so si zelo širok program dela. Konferenca je bila zelo dobro pripravljena, vendar malo predolga, saj obstaja nevarnost, da so z nekaterimi predolgimi referati odvrnili marsikaterega mladince. Vsekakor pa je njihovo prizadevanje zelo pohvalno.

Darko Koren

VPRAŠUJEM

LJUDJE NISO DROBIŽ

V Nedeljo, 3. 11. 1974, je bilo prekrasno jesensko čisto vreme. Videl sem oddaljene planine v sosednji Avstriji iz Gačnika pri Pesnici. Prečudovito vreme s čistim in prosojnim zrakom mi je omogočilo pogled v sosednjo državo, kjer se ne dogajajo čiste stvari. Razni pivci bi nam radi zmešali jasen in čist, bister pogled in potem preštevali drobiž. Naš pogled in pogled koroških Slovencev onkraj meje pa je še zmeraj bister. V 39. številki Vestnika so nedvoumno zapisali: „Ne bomo se pustili preštovati in ugotavljati!“

Vprašujem se, če je še kje kak Slovenec, ki mu zvenijo odločno zapisana gesla naših rojakov bolj kot leporečje. Mislim, da se bo pridružil veliki večini Slovencev, ki ne samo da rojake razumejo, temveč tudi čutijo z njimi; pridružil sedaj, ko v Avstriji „rožljajo“ s preštevanjem. Pred časom sem slučajno „stopal“ na prehodu v Šentilju. V jasni materinščini sem povprašal Avstrijca, če me vzame s seboj v Maribor. Presenečen sem bil nad odgovorom v lepi slovenščini. Seznanil sem se s prijateljem F., ki živi in dela onkraj meje. V času vožnje in razgovora v enem izmed gostišč sem lahko še jasneje doumel kaj tare naše rojake.

Čutiti z rojaki! Postaviti se v njihovo kožo! Razumeti jih! Na Avstrijskem Koroškem gre za . . . Tam gre za . . . Pri rojakih gre za več problemov in na kraju ter nenazadnje gre preprosto za biti. Govoriti v domačem jeziku, prepevati, zagovarjati se v materinem jeziku na sodišču . . . Kako samo po sebi umevne misli za nekoga, ki razume sočloveka. Za človeka, ki ni zakopan v svoj debeli trebuh in se zna živeti v svojo vlogo svetovnega državljana . . .

JAVNO VPRAŠANJE SKUPŠČINI OBČINE MARIBOR

Občina Maribor je podpisala Družbeni dogovor o štipendiranju in kreditiranju v SR Sloveniji s pripombo, da ga sprejema šele po 1. 1. 1975. V tem času pa ostale občine že odvajajo sredstva v solidarnostni sklad iz katerega se oddeljujejo štipendije dijakom in študentom iz revnejših občin.

Skupščino občine Maribor
VPRAŠUJEMO:

Zakaj bo dogovor začela izvrševati šele po 1. 1. 1975?

Kako si predstavlja socialistično samoupravno solidarnost?

KATEDRA

V Avstriji, v deželi, s katero si naravno želimo dobre odnose, se nekateri grejo željo po preštevanju soljudi druge narodnosti?!

Rojaki, zdravi in kleni ljudje, spregovorijo edini možni stavek: „Ne bomo se pustili preštovati in ugotavljati!“

„Obe osrednji organizaciji sta na zboru odbornikov in zaupnikov dne 29. januarja 1973 dobili pooblastilo za pogovore z zvezno vlado, vendar samo pod pogojem, da bodo pogovori vodili k sporazumni rešitvi odprtih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti v zvezi s členom 7 državne pogodbe.“

Za sodelovanje v kontaktnem komiteju je bil nadalje izrecno postavljen pogoj, da pogovori rešitve ne bodo še naprej zavlačevali in da kot podlaga za izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe ne bo služila kakršnakoli oblika ugotavljanja manjšine.

Na podlagi dosedanjih izkušenj pri pogovorih v kontaktnem komiteju in zlasti na podlagi sklepa predsednikov v parlamentu ter v koroškem deželnem zboru zastopanih strank z dne 17. septembra 1974, da bo izvedeno ugotavljanje manjšine, pogoji za nadaljnje sodelovanje v kontaktnem komiteju niso več dani. Narodni svet koroških Slovencev in Zveza Slovenskih organizacij na Koroškem bosta zato . . .“

Koroški Slovenci se ne morejo več pogovarjati na takem nivoju. Tako tisti, ki so sklep o ugotavljanju manjšine sprejeli, kakor oni, ki so ta sklep izsilili, bi morali vedeti, da s tem prestopajo tisto skrajno mejo, ob kateri se je moral razbliniti zadnji ostanek zaupanja v pripravljenost Avstrije, da izpolni svoje, v ustavi in v mednarodnih pogodbah določene, obveznosti do manjšin.

Razumljiv je naš zaskrbljen odnos do dogodkov na Koroškem v Avstriji. Če na eni strani naša država uradno komunicira s sosedo, na drugi strani lahko mi neuradno pozivamo naše kolege študente v Avstriji. Zagotovimo jim lahko, da so naša skrb resnično dobri odnosi s sosednjo državo, ki pa jih takšno nerazumljivo obnašanje do naših rojakov, onemogoča.

Ni treba veliko besed. Ljudje niso drobiž in v Avstriji ne morejo tako ravnati z našimi rojaki! Solidarni smo z njimi in podpiramo jih! Ne le v besedah — v srcih!

NAŠA USPEŠNOST DA ALI NE

Zakaj smo neuspešni? Zakaj ne študiramo? Je to zaradi odlaganja vojaških obveznosti ali pa smo neuspešni zanalasč? Gotovo obstajajo razlogi za neuspešnost in prav te hočem tukaj navesti in jih opredeliti.

V zadnjem času smo zelo podrobno opredelili vlogo, položaj, vsebino in naloge visokega šolstva v naši družbi. Jasno smo zastavili naloge širše skupnosti pri njegovem preoblikovanju (pred vrati je osnutek zakona o visokošolski dejavnosti). Ugotovljamo pa, da so prave rešitve še daleč, da predvsem preslabo poznamo skladne reforme poti. Tudi plani o reševanju visokega šolstva so zelo kratkoročni.

Na slovenskih visokih šolah po prvem letu ne uspe kar 40–50 % študentov – novincev. 20 % jih študij opusti že prvo leto, 20 % pa jih spremeni smer študija predvsem zaradi nepravilne

opredelitve. V treh letih kar tretjina študentov ene vpisane univerzitetne generacije novincev ne konča niti prvega letnika, samo 15 % jih diplomira v predpisanem času, na vseh visokih šolah pa okoli 18 %. Novi osnutek zakona o visokošolski dejavnosti skuša z nekaterimi administrativnimi ukrepi preprečiti fluktuacijo in fiktivni vpis, skoraj ničesar pa ne prispeva k spremembam visokošolske organizacije.

V Sloveniji imajo le 3 % ljudi visokošolsko izobrazbo (51000), kadrovske potrebe pa so precej večje. Ne smemo prezreti, da ima polovica ali še več vseh ljudi primerne intelektualne sposobnosti, da bi lahko diplomirali na večini visokih šol. Primerno bi jim bilo le oblikovati motivacijo in delovno-učne navade. Ker imamo prost vpis, je vpisanih kandidatov mnogo preveč, zato vsaka šola po potrebah poskrbi za selekcijo.

Na univerzi kar 14 % odličnjakov študij opusti že po prvem letu, pa čeprav so bili prej dvanajst let nadpovprečno študijsko uspešni. Poznamo pa primere zelo zelo poprečnih študentov, ki končajo študij v predpisanem času. Dobro pa vemo, zakaj potem na delovnem mestu niso posebno oziroma dovolj kreativni.

Nekateri podpoprečni študenti pa se z marljivostjo prebijejo do absolventskega staža, ne morejo in ne morejo pa diplomirati, saj so za lastno ustvarjalno delo nesposobni.

Marsikaj lahko razberemo tudi iz podatka, da smo po številu vpisanih študentov na 1000 prebivalcev med prvimi državami v Evropi. S tem se radi hvalimo. Po številu DIPLOMANTOV pa smo na dnu ali vsaj nekje na repu lestvice. Kje je temu vzrok?

Problemov ne nameravam opisovati z gledišča „boljše preskrbljenosti“ študentov in pri tem načenjati „stare problematike“ o stanovanjih in o materialnem položaju študentov nasploh (o tem kdaj drugič). Vzroke uspešnosti oz. neuspešnosti hočem opredeliti predvsem iz drugih aspektov.

PREDHODNO POSVETOVANJE

Menim, da bi bilo potrebno vsakega dijaka po končani srednji šoli usmeriti in mu svetovati, katero študijsko smer naj izbere. S svetovalci, ki bodo poznali zahteve na vseh visokih šolah v Sloveniji – ne le na univerzah, ampak tudi na višjih in visokih šolah – lahko dijakom samo pomagamo najti pravo pot. Svetovalci dijaka lahko samo usmerijo na tisto področje, ki praksi ne daje dovolj strokovnjakov. Seveda pa to vsekakor ne sme iti v škodo njihovi ustavni pravici do svobodne izbire poklica in študija. Zato je treba paziti na usklajevanje posameznih in skupnih interesov. Mlademu človeku bi morali pomagati, iti z njim v korak vsaj zadnji dve leti osnovne šole in potem še v srednji šoli. S tem bomo dijake spoznali in tako bomo kandidatom za študij lahko svetovali njihovim sposobnostim in interesom primeren študij. S samim posvetovanjem jim bomo dali tudi boljši vpogled v študijske smeri, ki marsikomu niso preveč poznane. Predvsem pa hočem opozoriti na predhodno posvetovanje zato, ker so raziskave pokazale, da vsaj polovica študentov po končani srednji šoli še ni dovolj zrela in da torej njihovim študijskim odločitvam ne moremo preveč zaupati. Danes imamo premalo usposobljenih svetovalcev in preslabo raziskano visokošolsko problematiko. Zato tudi spremljanje, usmerjanje in svetovanje ni povsem zanesljivo.

SO SPREJEMNI IZPITI POTREBNI?

Na nekaterih šolah morajo kandidati predhodno opravljati sprejemne izpite, ki zahtevajo le splošno in specifično znanje ter določeno mero inteligentnosti. Včasih pa gledajo le na srednješolski uspeh. Tega po mojem mnenju ne bi smelo biti. Natanko vemo, da smo pri sprejemnem izpitu zavrnil nekaj kandidatov, ki bi pri študiju uspeli, čeprav niso opravili izpita. Vemo tudi, da smo sprejeli nekaj kandidatov, ki ne bodo uspeli, čeprav so izpit opravili. Ne vemo samo tega, katerim kandidatom smo napravili takšno ali drugačno krivico.

Menim, da bi moral študent polagati izpit pred samim seboj (pravilna samopercepcija – pravilno ocenjevanje svojih sposobnosti, poznavanje svojih interesov in delovnih navad). Vse to pa je žal na današnji stopnji razvoja še nedosegljivo. Krivična je tudi ...

SELEKCIJA PO SEMESTRU,

ki naj bi ne obstajala. Zagrebški univerzitetni učitelj Z. Bujas ugotavlja, da opustijo študij psihologije najsposobnejši (ne prenesejo spominske torture v prvem letniku) in najmanj sposobni študentje. I. Toličič in L. Žorman pa ugotavljata, da so si študentje, ki so uspeli na ljubljanski ekonomski fakulteti, in tisti, ki po prvem letniku tvorijo t.im. osip, po sposobnostih povsem enaki. Morda je temu vzrok prav nestrokovna in krivična selekcija.

UČBENIKOV NI

Na visokih šolah (zlasti na zahodu) si študentje sami iščejo gradivo za študijsko obdelavo. Pri nas je to nemogoče, saj učbenikov preprosto ni. Če a že obstajajo, je ta vrsta literature zelo draga (A. Lah Ekonomika SFRJ – 172 din). Skripte pa bi bilo najbolje sežgati, saj je vse, kar v njih piše, nekvalitetno in študentu skoraj neuporabno. Nekateri profesorji namreč hočejo, da se naučiš skripto na pamet in izpit je opravljen. Če je to pravi induktivni proces, ugotovite sami. Skripta pa so včasih napisana tudi zato, ker jih profesor pač mora napisati. Uporabljati bi bilo treba le kvalitetno študijsko literaturo, ki pa je na žalost pri nas ni dovolj.

Upam, da sem uspel poiskati nekatere vzroke o neuspešnosti študentov in vas zadovoljiti. Pripomnil bi le še to, da se moramo od klasičnih statističnih preiskav obrniti k individualnemu, psihološkemu raziskovanju, saj samo študent zares ve, zakaj pri študiju ni uspel.

DARKO KOREN

KDO ŠTUDIRA IN KAKO ŠTUDIRA

Po ustavnih določilih imajo občani pravico pod enakimi pogoji pridobivati znanje; vsakdo si svobodno izbira poklic in zaposlitev. Potemtakem ima tudi vsak vse pravice in možnosti študirati. Toda to ni tako. Največji odstotek študentov izhaja iz „višjih socialnih slojev“, ki sicer predstavljajo najmanjši delež populacije. Iz tega bi lahko sklepali, da je predpogoj za študij zagotovljena dobra materialna (finančna) podlaga. Torej, da bi omogočili študij mladini iz „nižjih socialnih slojev“, ki po predvidevanjih ne študirajo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, so bili ustanovljeni razni štipendijski skladi za nadarjeno, materialno ogroženo mladino, posojila, štipendijski fondii. Sedaj poteka široka družbena akcija, ki bi naj zagotovila materialne osnove za vso mladino, ki po osnovni šoli nadaljuje izobraževanje v srednjih in visokih šolah.

KDO SE ODLOČA ZA ŠTUDIJO?

Preveč enostavno si predstavljamo rešitev problema socialne diferenciacije z rešitvijo materialnega položaja dijakov in študentov. Ozreti bi se bilo treba na še nekatera redko omenjena, a prav tako pomembna dejstva: želje mladih ljudi po zaključnem obveznem šolanju. Najbolj zanimivo bi bilo predstaviti želje otrok staršev z različno izobrazbo. Ugotovimo lahko, da se poprečen kmečki fant odloči za poklic avtomehnika, električarja, kmečko dekle pa za prodajalko. Najbolj ambiciozni so otroci staršev z višjo ali visokošolsko izobrazbo, ki se odločajo pretežno za enako izobrazbo, kot jo imajo njihovi starši. Otroci staršev s štiriletno srednjo šolo se še precej odločajo za enako izobrazbo, čeprav več za višjo ali visokošolsko izobrazbo, toda ta odstotek je skoraj za

polovico manjši kot pri prej omenjenih, veliko manj pa za kvalificirane delavce. Za slednje se odloča pretežno mladina iz delavskih in kmečkih družin. Iz tega lahko ugotovimo, da se kmečka in delavska mladina, kljub možni finančni podpori, le težko odloča za dolgo pot do kruha. Prisiliti tako mladino, da nadaljuje šolanje, nima smisla, ker se s tem samo poveča odstotek neuspehov, kljub temu da so slednji sposobni za šolanje.

Kmečka in delavska mladina je vajena fizičnega dela, zato teži k izbiri manj zahtevnih poklicev in šol. Če se nekateri odločijo za nadaljevanje izobraževalnega procesa, se pogosto zgodi, da po prvih neuspehih opustijo šolanje. Zanimivo pa je, da se precej otrok staršev s srednjo ali višjo izobrazbo odloči za šolanje predvsem zaradi strahu pred fizičnim delom.

KAKO ODPRAVITI SOCIALNE RAZLIKE?

Ugotovimo lahko, da je potrebno razen zagotovitve finančnih sredstev z ustrezno štipendijsko politiko, ki bi naj bila bolj elastična (že sedaj na začetku šolskega leta se kaže, da je premoženjski cenzus že prenizek, tako da ni mogoče podeliti štipendije tistim, ki bi kljub izpolnitvi cenzusa, imeli vso pravico nanjo), zagotoviti tudi enakopravne možnosti za izobraževanje z reševanjem socialnih, kulturnih in geografskih neenakosti. Začeti bi bilo treba pri predšolski izobrazbi, ki bi naj bila za vse enaka (treba bi bilo razvijati ne le varstvene, temveč predšolske, predvsem vzgojno-izobraževalne ustanove). Vzgojno-izobraževalni proces bi se naj za vse enakovredno nadaljeval v osnovni šoli, ki bi mlade ljudi usmerjala, jim vzbujala interes za izobraževanje in jih tudi

kulturno izobraževala. Uvesti bi bilo treba celodnevno osnovno šolo, ki bi omogočala enakopraven vsestranski razvoj, in bi s tem zagotovila enakopravne pogoje za vključevanje mladine v nadaljnje izobraževanje, kulturno in družbeno življenje. (Že prihodnje leto bo nekaj mariborskih šol prešlo na tako imenovano celodnevno osnovno šolo. Zakaj samo nekaj? Zaradi pomanjkanja kadra in materialnih sredstev.) Osnovna šola bi naj pripravila učenca za srednješolsko izobraževanje s svojo svetovalno službo. Glavna naloga te službe je odkriti vse učence, ki imajo dovolj sposobnosti, primerne delovne navade in interese za nadaljnje šolanje. Pomembno je tudi privzgojiti delovne navade tistim, ki jih nimajo, in vzbuditi interes pri tistih, ki ga ne kažejo, imajo pa dovolj velike intelektualne sposobnosti. Tako bi seveda dobili več dijakov in pozneje študentov iz deficitarnih socialnih slojev. Če že dobimo več dijakov, to še ni porok, da bo v enakem merilu poraslo število študentov. Tega je kriv prepad med srednjo in visoko šolo.

Predvsem je ta očiten pri srednjih strokovnih šolah, kjer dijaki dobijo tako specifično izobrazbo, da so pozneje pri študiju na smereh, ki z njihovo stroko nima tesne zveze, nogo manj uspešni kot gimnazijci. Torej bi bilo treba najprej izenačiti pogoje v srednjem šolstvu, pozneje pa ga prilagoditi za lažji prehod na višje in visoke šole. Prav tako bi bilo treba vpeljati svetovalne službe v srednje šole, da se dijak lahko že med srednješolskim izobraževanjem seznanja s študijem, za katerega bi se naj odločil in za katerega se izkaže, da bi imel sposobnosti.

KAKO OMENJENI ŠTUDENTI ŠTUDIRAJO?

Uspešnost študija bi lahko ocenili z različnih vidikov. Omejil se bom le na dva: ekonomsko-socialni status študenta in področje iz katerega študent izhaja.

Najuspešnejši so študentje iz nižjega (oče z nižjo izobrazbo), najmanj pa študentje iz srednjega statusa (oče s štiriletno srednjo izobrazbo). Študentje iz nižjega statusa imajo sicer manjše intelektualne sposobnosti in so slabše splošno poučeni, toda za študij se odločajo sami, precej pravilno ocenjujejo svoje sposobnosti, študij jim je pot do boljšega življenja in samoafirmacije. Nasprotno se študentje z višjim in srednjim statusom za študij odločajo po nasvetu staršev, študij jemljejo manj resno, — kot nekaj samoumevnega (nadaljevanje tradicije, projekcija ambicij staršev).

Kar se tiče regij, zasledimo, da so študenti iz manj razvitih občin, ki sicer predstavljajo manjšino celotne študentske populacije, najuspešnejši. Njihove manjše intelektualne sposobnosti nadoknadijo boljše delovne navade in izrazito pozitivno stališče do študija.

Mario Vetrif

Viri: Naši razgledi, štev. 17/1974, Drago Kolenc: Poklicne želje otrok nekoč in danes

Prizma štev. 4/1974 (priloga Mladine), Tilka Blaha: Enakopravne možnosti za izobraževanje

Problemi, štev. 6-7/1974, Zlatko Naglič, Ludvik Horvat: Ali so študentje zanašči neuspešni?

ŠE IN ŠE

6 5...

Ni treba posebej poudarjati, da samoupravljanje obstaja v vseh strukturah naše družbe in da tako rekoč vsakdo dobiva vse večje kvalitativne vrednosti ter da pri tem višje in visoko izobraževanje predstavlja realno osnovo za dograjevanje samoupravnih odnosov in družbe v celoti. Toda pri tem se zdi potrebno izdelati metodologijo in družbene instrumente, ki bodo brez dvoma pozitivno vplivali na napredek samoupravnih odnosov na visokošolskih institucijah. Da bi prerasli negativne efekte zastarelih odnosov in da bi reforma visokega šolstva kolikor je le mogoče pridobila na svojem značaju, je potrebno iskati večje možnosti za povezovanje interesov delovnih in drugih organiz. z interesi visokošolskih ustanov, ki šolajo ustrezne kadre za njihove specifične potrebe. Poleg tega, da bi se povečala in izboljšala materialna baza visokošolskih ustanov, bi s tem obenem dosegli plansko šolanje kadrov in tako bi odpadla suficitarnost določenih profilov izobraževanja. Po drugi strani pa bi s tem omogočili predstavnikom delovnih in drugih organizacij enakopravno odločanje o samoupravljanju na šolah. Tendenca sodelovanja z gospodarskimi organizacijami je prisotna skoraj na vseh visokošolskih zavodih, pri čemer so imeli doslej različne uspehe. Uspešnejše je predvsem sodelovanje tehničnih in ekonomskih šol, manj pa šol z humanitarne usmeritvijo. Vsekakor bi bilo potrebno to sodelovanje izenačiti in mu hkrati posvetiti mnogo večjo pozornost kot doslej.

V spektru problemov, ki objektivno vplivajo na razvoj samoupravljanja na visokošolskih ustanovah, zavzema pomembno mesto študentski standard. Naša družba odvaja ogromna sredstva za reševanje študentskega standarda, ki v zadnjem času s sprejetjem samoupravnega sporazuma o štipendiranju in kreditiranju študentov vsaj delno zadovoljuje realne potrebe študirajoče populacije. Sredstva, ki so se stekala po dosedanem sistemu štipendiranja in kreditiranja (kakršen je sploh bil če je bil to sploh sistem?), niso imele svoje ekonomske upravičenosti. Zato je bilo potrebno preiti na plansko reševanje problemov, ki se na tem področju pojavljajo. Pri tem je treba poudariti, da se sredstva razdeljujejo na način, ki je odvisen poleg osnovnih pogojev, kot je odgovarjajoči cenzus vsakega študenta, tudi od rezultatov dela, ki ga študent ustvari s tem, da redno in kvalitetno študira skozi študijsko leto. Ta način reševanja študentskega standarda bi moral ustvariti realne predpogoje za aktivno vključevanje študenta v vzgojno-izobraževalni proces, v znanstveno raziskovalno delo, in mu dati realne možnosti, da neposredno odloča o vseh problemih svoje šole. Šele na tej poziciji dela kot znanosti je možno združevanje nosilcev izobraževalnega procesa s študenti, z drugimi besedami, šele tako lahko govorimo o izgrajevanju samoupravljanja. V takšnih pogojih bi študent imel status delovnega človeka na ustanovi, kajti enakopravno bi odločal in sodeloval v samoupravnih odnosih pri reševanju predvsem za njega samega pomembnih vprašanj. Ševeda je dosedanji družbenoekonomski položaj ustvarjal pregrajo za študenta in njegovo aktivno vključevanje v izobraževalni sistem, ga pasiviziral v odnosu do samoupravljanja.

Na vseh visokošolskih ustanovah so že ali pa še bodo sprejeti novi samoupravni akti, statuti, v katerih so natančno določene pravice, ki jih imajo delovni ljudje skupaj s študenti na šoli, razmejena so vprašanja, ki so v splošnem interesu in o katerih bodo odločali delovni ljudje sami ali skupaj s študenti. V statutih so opredeljeni samoupravni organi in število predstavnikov zainteresiranih struktur v njih. Študenti morajo biti v vseh statutih tretirani kot enakopravni partnerji vseh treh zainteresiranih poglavitnih dejavnikov vzgojnoizobraževalnega procesa (študentje, profesorji in zunanji predstavniki posameznih šol).

Družbeni interes za visoko izobraževanje vsekakor narašča. Iz tega izhaja, da zakonske norme, ki predvidevajo sodelovanje zainteresiranih družbenih skupnosti v samoupravnih organih na ustanovah, v celoti opravičujejo svoje zahteve, saj si samoupravljanje v ozko zaprtem krogu šole težko zamišljamo.

Ni redek primer mišljenja, ki se pojavlja predvsem pri profesorjih, namreč, da študent ni poklican zato, da aktivno in enakopravno z njimi sodeluje v izobraževalnem procesu, da postane subjekt, temveč, da je njegova naloga samo ta, da izpolnjuje svoje

študijske obveznosti. Vsekakor je to konzervativno mišljenje, ki študenta tretira kot pasivnega opazovalca vsega, kar se okrog njega dogaja. Ravno proti takšnim zastarelim miselnim tendencam se moramo boriti in jih poleg same stvarnosti tudi mi demantirati.

Specifičnost samoupravljanja na visokošolskih zavodih je pogojena s položajem teh ustanov v naši družbi. Zato se vsem progresivnim naprednim silam v naši sredini, predvsem pa seveda zvezi komunistov, nalaga dolžnost, da v interesu vseh zainteresiranih proučijo samoupravno teorijo in prakso in da se borijo proti vsem negativnim pojavom, s katerimi se določene sile zoperstavljajo samoupravljanju na visokošolskih institucijah. Potrebno se je boriti za to, da se principi samoupravljanja, ki se ustvarjajo v sferah materialne proizvodnje, inkorporirajo v visoko izobraževanje, s tem da je potrebno paziti na specifičnosti v odnosih na posameznih visokošolskih zavodih. Toda v principu ne bi smelo biti nekakšnih posebnih razlik med samoupravljanjem na šolah in samoupravljanju v drugih družbenih strukturah.

Samoupravljanje na visokošolskih zavodih se mora uresničiti z aktivnim sodelovanjem vseh činiteljev izobraževalnega procesa, na podlagi sodelovanja le-teh v delovnem procesu. Pravice in obveznosti v samoupravljanju morajo izhajati iz delovnega statusa vseh delovnih ljudi na šoli (vključno s študenti). Na visokošolski instituciji se morajo poiskati v samoupravnih odnosih tiste rešitve, v katerih bodo dosledno razvite vse forme neposredne demokracije in dosledno uresničene določbe, ki jih prinaša nova ustava. Perspektivo celotnega samoupravljanja na višjih in visokih šolah pa je nujno potrebno opredeliti kot integralni del samoupravljanja v celoti in da se interesi samoupravnih struktur na šolah ne morejo zoperstavljati interesom delavskega razreda.

BOJAN KOVAČIČ

Republiki Avstriji, sicer malo pozno ampak od srca, čestitamo za državni praznik!

Naše voščilo za praznik Avstrije

Člen 7 državne pogodbe

1. Avstrijski državljani slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem uživajo iste pravice pod enakimi pogoji, kakor vsi drugi avstrijski državljani, vključno pravico do svojih lastnih organizacij, zborovanj in tiska v svojem lastnem jeziku.
2. Avstrijski državljani slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem imajo pravico do osnovnega pouka v slovenskem ali hrvatskem jeziku in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol; v tej zvezi bodo šolski učni načrti pregledani in bo ustanovljen oddelek šolske nadzorne oblasti za slovenske in hrvatske šole.
3. V upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvatskim ali mešanim prebivalstvom je slovenski ali hrvatski jezik dopuščen kot uradni jezik dodatno k nemškemu. V takih okrajih bodo označbe in napisi topografskega značaja prav tako v slovenščini ali hrvaščini kakor v nemščini.
4. Avstrijski državljani slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem so udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah v teh pokrajinah pod enakimi pogoji kakor drugi avstrijski državljani.
5. Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo hrvatskemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, se mora prepovedati.

Samoupravljanje je mogoče uresničiti le v družbi, ki ima relativno visoko stopnjo blaginje

V najširšem smislu lahko označimo kot bistvo in cilj samoupravljanja človekovo osvoboditev in premagovanje njegove odtujenosti. To je razlaga samoupravljanja v skladu z marksističnim humanizmom, pojmovanje samoupravljanja kot „totalnost humanih vrednot“, kjer je humanizacija odnosov cilj samoupravljanja. Marksistično pojmovanje svobode postavlja človeka v dejaven odnos, niti ne reducira človeka na intelekt niti ne postavlja meja, v katerih bi bila njegova dejavnost lahko svobodna, in niti ne usmerja človeka na komfornistično in konservativno pomiritev z danimi okviri.

Osvobajanje človeka je torej proces, ki se asimptotično približuje končni osvoboditvi. Dialektično nasprotje svobode človeka pa je njegova odtujenost oz. alienacija.

Ekonomska odtujitev je tista, ki ima za človeka najbolj usodne posledice. Odtujitev dela se kaže v tem, da je delo delavcu tuje, da ne pripada njemu in se v njem potrjuje, marveč zanika, ne počuti se srečnega, marveč nesrečnega, ne razvija svoje svobode, temveč uničuje svojo naravo in svoj duh.

Celotna svobodna družbena osebnost je po Marxu osebnost, ki je neposredni družbeni upravljalec, osebnost, ki načrtno in sistematično organizira svojo družbeno proizvodnjo, to je osebnost, ki ne proizvaja blaga, marveč predmete za bogatenje človeških potreb. Odtujen potemtakem pomeni vice versa ne biti tisto, kar bi človek lahko bil in kar bi moral biti.

Zato je osvoboditev človeka temeljni cilj socialistične revolucije. Delo preneha biti odtujeno, če je zadovoljstvo in ne nujno trpljenje zaradi zadovoljstva drugih, če torej pomeni smisel življenja, ne pa prisilo.

Samoupravljanje je proces, pot do osvobajanja dela, do ustvarjanja tistih možnosti, ko bo delo prenehalo biti materialna nuja, ko bo izgubilo prisilni značaj. Gre torej za proces ekonomsko-političnega spajanja proizvajalcev s sredstvi za proizvodnjo.

Samoupravljanje se potemtakem lahko razvija uspešno samo v relativno bogati družbi, v kateri so elementarne življenjske potrebe ljudi že zadovoljne in v kateri je vsak posameznik dosegel takšno stopnjo ekonomske varnosti, da se mu ni treba bati različnih ekonomskih represalij v primeru, da se družbeno angažira. V siromašni družbi je komaj kaj, o čemer je mogoče dejansko svobodno odločati.

Vprašanje je seveda, kako materialno blaginjo neke družbe čim hitreje povečati. Bolj razvita tehnologija omogoča višjo stopnjo produktivnosti dela in dosega za človeka pozitivne učinke v dveh smereh: povečanje produktivnosti dela zmanjšuje obseg potrebnega delovnega časa, povečuje prosti čas ter razbremenjuje človeka težkega fizičnega dela.

Vendar pa bolj razvite proizvodjalne sile ustvarjajo le možnosti za to, da bi človek iz objekta postal subjekt, ne zagotavljajo pa tega že same po sebi. Nova tehnologija namreč zelo zmanjšuje potrebe po delavcih. Izhod iz tega problema je edino v tem, da se ustrezno zmanjša število zaposlenih delavcev, kar ima za posledico armado nezaposlenih, ali pa, da se v ustrezni meri skrajša delovni dan oz. delovni teden in omogoči zaslužek vsem.

Samoupravljanje je tako mogoče uresničiti le v družbi, ki ima relativno visoko stopnjo materialne blaginje. Iz tega razloga je blaginja posameznika, skupine, družbe in vsega sveta cilj in sredstvo, ki bo omogočila človeku dezalienacijo in samouresničitev, v kateri bo neodvisno od determinirane fiziološke narave razvijal svojo misel in se vzpenjal na višje nivoje.

Osnovi cilj družbeno-ekonomskega razvoja je tako maksimiranje družbene blaginje. To vprašanje lahko obravnavamo tudi s sistemskega vidika. Očitno je treba ob tem sprejeti drugačno opredelitev nekaterih osnovnih kategorij ekonomske teorije, predvsem pa širše zajeti odnose med podsistemi in sistemi velikega družbenega sistema.

Maksimiranje družbene blaginje kot osnovni cilj si mora podrediti dogajanje v vseh podsistemih velikega družbenega sistema, iz njega morajo izhajati osnovni cilji razvoja vsakega družbenega podsistema. Veliki družbeni sistem se lahko optimalno razvija in približuje družbeno-ekonomskemu optimumu le v primeru, če se njegovi deli enakomerno razvijajo in ne povzročajo disproporcev. Zato je za doseganje družbene blaginje potrebna skladnost v razvoju vseh delov velikega družbenega sistema.

Ekonomski teoretiki so že zdavnaj spoznali, da se svetovni gospodarski sistem in blaginja ne bosta mogla razvijati, če ne bodo odpravljene razlike med razvitimi in nerazvitimi deli sveta, med moderno in zaostalo družbo. Z razvojem manj razvitih se širi možnost večje absorpcijske sposobnosti tujega trga. Če tega ne bo, tudi ne bo več razvoja razvitih, niti razvoja svetovnega gospodarskega sistema.

Analogno lahko prenesemo to pojmovanje tudi v našo ekonomijo in naše razmere. Kje je in kakšna je naša blaginja, kakšni so družbeno-ekonomski cilji, ki bodo omogočili doseči ta smoter?

Prav gotovo je naša blaginja že na taki stopnji, ki ne samo da omogoča zadovoljevanje vseh materialnih potreb, ampak tudi relativno visok razvoj nadstavbe in samoupravljanja. Naš smoter in cilj pa je, da to blaginjo čim prej privedemo k optimalni stopnji.

Kje so torej korenine blaginje, ki nam bodo omogočile doseči ta cilj?

Vsekakor tiči ena od teh korenin naše blaginje v razvitosti regij v Sloveniji in v Jugoslaviji. Najugodnejše rešitve bomo našli samo tedaj, če bomo spoznali, da je glavni družbeno-ekonomski cilj slovenske in jugoslovanske ekonomije odpraviti razlike v razvitosti pokrajin in področij, ker si bomo edino na ta način ustvarili določene možnosti pospešenega razvoja v tem našem lokalnem prostoru, ki pa je navsezadnje tudi del evropskega in svetovnega prostora.

Seveda pa se je treba pri doseganju blaginje, ki bo omogočala vedno večje samoupravljanje, humanizacijo in dezalienacijo v naših razmerah spoprijeti tudi z mnogimi protislovji v naši družbi, ki so lahko dediščina starih razrednih odnosov trajnejše narave ali pa se porajajo ob razvoju samoupravnih odnosov. Dosedanji poskusi reševanja teh protislovij namreč niso bili uspešni, ker je samoupravno akcijo vse preveč omejevalo materialno pomanjkanje, nizka stopnja znanja in informiranosti, visoka stopnja državnega vmešavanja v delitev presežne vrednosti itd.

Z novo ustavo so možnosti za razreševanje teh protislovij zelo velike, omogočena je večja stopnja dejanskega uveljavljanja samoupravnih načel v vsakdanji praksi, s tem pa so dani tudi vsi pogoji, da se še bolj približamo velikemu cilju vsega človeštva.

POJASNILA UREDNIŠTVA

ŠTEVILKA ENA: Pri članku Jožeta Zagožna „Vsemoč in nemoč“ nam je tiskarski škrat zamešal prvi odstavek. Moral bi se glasiti: „Utvarena, da teče življenje prakse po talistih turnicah, kot jih poznamo v bežnem vsakdanju in ki nam jih vtepuje učene profesorske glave, ne hote zavede marsikaterega „mladeniča (ali mladenko) rosnih let“, da se takoj ob prihodu na bodoče delovno mesto zaplete v nevidne zanke podjetniške birokracije, klanov, klikarstva, neosveženosti, v zanke, ki se pretkano zategujejo in naposled zadrejejo ...“

SE OPROSCAMO!

ŠTEVILKA DVA: V prejšnji številki je bil objavljen Periskop o prostorski stiski Višje pravne šole. Zal so nekateri ta Periskop razumeli, kot da uredništvo Katedre zanika potrebnost in upravičenost nove stavbe VEKS. Mi pa smo z njim hoteli samo pokazati, da tudi VPS, kakor tudi PA, potrebuje nove prostore. Zato se naj ta Periskop razume in uporablja samo v tem pomenu.

ŠTEVILKA TRI: V tej številki objavljeni prispevki Francija Pivca, Jadrana Sterleta in Mitje Žitnika so bili namenjeni za skupno številko vseh jugoslovanskih študentskih časopisov, ki bi naj izšla letos pomladi. Ker skupna številka še dolgo ne bo videla belega dne, je pa škoda, da bi prispevki ležali v uredništvu, smo jih objavili brez predhodnega posvetovanja z avtorji. So pa avtorji sami v redu fantje in prepričani smo, da zaradi tega ne bodo delali sebi in nam sivih las in plešaste glave.

Na podlagi sklepov 3. konference ZKJ, Pisma predsednika ZKJ in Izvršnega biroja ZKJ, ustave SRS in SFRJ sklepov obeh kongresov ZK in zaključkov ustanovnega 9. kongresa ZSMS sprejema Visokošolska konferenca ZSMS naslednja izhodišča za delo v prihodnje.

Za nami je burno obdobje vsebinskih in organizacijskih transformacij v naši družbi kot izraz krepitve samoupravnih socialističnih sil. Študentje, vključeni v novo ustanovljeno enotno fronto mladih, se moramo zavestno aktivno vključiti v borbo za še hitrejši razvoj naše samoupravne socialistične zgradbe. Pred nami je jasno začrtana pot v še lepšo in jasno bodočnost, katere temelje je postavila avantgarda delavskega razreda s tovarišem TITOM na čelu.

Znanost se tudi v naši družbi vse bolj uveljavlja kot neposredna proizvodna sila. Učenje ob znanstvenem in drugem delu zagotavlja pridobitev teoretičnega in praktičnega znanja ter pridobivanje izkušenj bodočih najmodernejših in najprogresivnejših nosilcev družbenega dela in ustvarjanja, bodočih nosilcev našega samoupravljanja. Študentje se moramo iz tega vidika vključiti v delo, da bomo sposobni tudi vnaprej nepretrgoma razvijati našo samoupravno socialistično usmeritev.

Na podlagi sprememb, ki jih vršimo v političnem in družbenem organiziranju mladine in vseh ostalih delov naše samoupravne socialistične družbe, predstavlja 9. kongres ZSMS prelomnico v procesu aktivne akcijske in idejne konsolidacije mladih. ZSMS se konstituira in razvija kot enotna fronta mlade generacije, ki vključuje in povezuje med sabo vse dele mladih ljudi in rešuje njih interese v okviru osnovnih organizacij ZSMS. Novo ustanovljena organizacija gradi svojo programsko in idejno-akcijsko usmeritev na marksizmu, na zgodovinskih interesih delavskega razreda, ki naj postanejo tudi interesi mladih združenih v okviru ZSMS.

Mladi imajo različne in specifične interese, ki izhajajo iz področja in razmer njihovega delovanja in življenja. Iz tega sledi, da je bilo potrebno odkriti in opredeliti tisto osnovno idejnopolično enotnost, ki lahko tvorno sodeluje pri nadaljnjem kreiranju in izgradnji samoupravnih socialističnih odnosov v naši družbi. Iz tega izhaja, da je razumljiva zahteva po enotni idejno socialistično opredeljeni, ustvarjalno kritični organizaciji mladih, ki bo znala uveljaviti svoje specifične interese kot sestavni del širokega gibanja za uveljavitev samoupravnih socialističnih odnosov.

Ta spoznanja in ugotovitve so v skupnosti študentov sicer počasi prodirale vendar so v intenzivnih pripravah za kongres osvetlile vso širino in globino vprašanj, ki zadevajo korenito spremembo v reorganizaciji mladih.

Izhajajoč iz zgoraj navedenih dejstev, se moramo študentje zavedati svoje vloge v novi organiziranosti. Zavedati se moramo, da bomo v novoorganizirani ZSMS aktivno reševali problematiko vseh delov mlade populacije, seveda s posebnim poudarkom na dogajanju in problemih v naših vrstah, pri tem pa moramo paziti, da ne bomo nastopali z vidikov elitizma, individualizma itd. Na vseh področjih razreševanja problemov moramo delovati aktivno in idejno enotni, saj bomo le na ta način opravičili potrebe po eksistenci enotne organizacije mladih, ki deluje na principih zgodovinskega interesa vseh delovnih ljudi in celotne naše samoupravne socialistične družbe. Zveza socialistične mladine mora po vsebini svojega delovanja postati ena od najširših oblik družbenega samoupravljanja mladih ljudi. Vse to pa pomeni, da je pred nami mnogo zahtevnih nalog, ki jih bo z dosledno aktivnostjo

DELO V P

čim širšega dela študentske populacije predvsem pa članov ZSMS in ZK, potrebno zadovoljivo rešiti.

V nekaj skopih orisih bomo poskušali zastaviti in opredeliti poglobitvene naloge, pred katerimi smo, ali pa je jedro študentske problematike že dalj časa.

1. NOVA ORGANIZIRANOST

Študentje MVZ se moramo čimprej organizirati v skladu s programskimi načeli in statutom ZSMS. Brez dvoma je potrebno dosledno angažiranje aktivnega dela študentov predvsem pa študentov članov ZK, da v svoje vrste, v zvezo socialistične mladine, vključijo čimveč študentov, in da se ustrezno specifičnostim svojega visokošolskega zavoda na novo organizirajo. Študentu, kandidatu za člana ZSMS, je potrebno pojasniti, v kaj se vključuje, seznaniti ga z vsemi materiali itd. Potrebno je strogo ločiti politični vid organiziranja od samoupravnega vida organiziranja, ki bo odslej na visokošolskih zavodih. Moramo jasno opredeliti osnovno organizacijo ZSMS na šoli kot politično organizacijo, ki združuje specifične interese študentov, za razliko od samoupravnih organizacij na šoli, kjer združujejo svoje interese vsi študentje posamezne šole. Osnovna organizacija ZSMS na šoli se lahko ustanovi na nivoju letnika, pedagoško znanstvene enote, oddelka ali na nivoju celotnega visokošolskega zavoda, odvisno od števila študentov. Potrebna je nova organiziranost v ZSMS, opredeljena v pravilih visokošolske konference ZSMS MVZ.

2. MARKSISTIČNO IZOBRAŽEVANJE

Idejno politična orientacija samoupravne socialistične družbe ter prizadevanja v neposredni praksi na področju reševanja ključnih problemov našega družbenega razvoja, vsega tega je na visokošolskih institucijah premalo čutili. Naše mnenje je, da bi to moralo prežemati celoten izobraževalni proces. Razvijanje ideologije samoupravnega socializma, osvajanje marksističnega pogleda na svet, to so ideološke osnove revolucionarne orientacije mlade generacije ter njene vključenosti v družbeno življenje. Šola mora usposabljeti mladino, da se bo opredeljevala za napredne družbene cilje, da bo ustvarjala, negovala in naprej razvijala nove napredne ideje ter moralne in druge vrednote naše samoupravne družbe. Uvedeni predmet 'Osnove marksizma' je brez dvoma korak naprej, vendar še zdaleč ne zadovoljuje koncepcije, da marksistično izobraževanje postane temelj vzgojnoizobraževalnega sistema.

RIHODNJE

Akcijo uvajanja marksističnega izobraževanja v vzgojno izobraževalni proces ne smemo razumeti kot enostavno razširitev učnega načrta, temveč ga moramo razumeti kot širši pojem – kot idejnost pouka. Na seminarju za delegate 9. kongresa ZSMS je IO SS MVZ sprejel naslednja stališča o idejnosti vzgoje in izobraževanja: Menim, da mora naš sistem vzgoje in izobraževanja jasno izražati razredni značaj socialistično – samoupravnega sistema, ki zagotavlja interese delavskega razreda in reprodukcijo družbenih odnosov pri nas.

Ker je marksizem kot znanost in ideologija namenjen delovnemu človeku, menimo, da je takšne idejnosti v našem vzgojno izobraževalnem sistemu odločno premalo oziroma da je tu in tam sploh ni, in zato se zavzemamo:

- da se marksizem in samoupravljanje neločljivo povežeta v visokošolskem vzgojno izobraževalnem procesu
- da se uveljavljanje socialistične samoupravne idejnosti na VZM odvija v skupnih prizadevanjih predavateljev in študentov
- da razvijanje marksistične idejnosti pomeni, da se je treba boriti proti nesocialističnim idejnimi pojavom in proti samoupravnim težnjam.

3. URESNIČEVANJE USTAVNIH DOLOČIL

Tudi na tem področju se moramo študentje v okviru ZSMS zavzemati za dosledno uresničevanje ustavnih določb. Ne smemo ostati pasivni, ko gre za uresničevanje stvari, ki v bistvu predstavljajo delo vseh organiziranih socialističnih sil naše družbe. V duhu ustavnih načel se moramo študentje organizirati, da bi tako s svojim vsakodnevnim političnim delom in s konkretnimi akcijami delovali v borbi za odklanjanje pojavov, ki so naperjeni zoper našo samoupravno ureditev. Da bi to uspešno izvedli, se moramo bolj organizirati in s tem preseči slabosti, ki so nam prej preprečevale uspešnejše delovanje.

Ugotavljamo, da je pretežni del študentske populacije politično dezangajiran. Študentje so še naprej samo objekti v rokah subjektov izobraževalnega procesa. S to svojo pasivnostjo in nezainteresiranostjo si študent sam krati pravico do samoupravljanja, saj mu ustava daje pravico sodelovanja v organih upravljanja.

Na seminarju so glede nezainteresiranosti študentov pri samoupravljanju na šoli zavzeli naslednje stališče:

Ugotavljamo, da je eden osnovnih vzrokov za nezainteresiranost študentov tudi zastarel šolski sistem, in zato terjamo, da se v

samoupravnih aktih opredeli in v praksi uveljavi status študentov s teh vidikov:

1. da redno študira
2. da je enakopraven subjekt samoupravljanja
3. da v študentski organizaciji oziroma ZSMS uresničuje svoje obštudijske interese in dejavnosti in da je širše družbeno politično aktiven.

4. REFORMA VISOKEGA ŠOLSTVA

Če smo si pred nekaj leti zastavili nalogo reformirati gospodarstvo v smeri moderne visoko produktivne industrije, kmetijstva itd, v smeri avtomotizirane proizvodnje, je povsem logično, da morajo biti naše vzgojno izobraževalne institucije, ki pripravljajo kader za visoko razvito avtomatizirano industrijo, prav tako na ustrezni stopnji razvoja. To pomeni, da morajo imeti primerno vsebino pouka in da morajo biti ustrezno tehnično opremljene. V Mariboru se je to sicer v zadnjem času deloma izboljšalo (VEKŠ, VEŠ), vendar še zdaleč ne zadovoljuje potreb ostalih izobraževalnih institucij. Število študentov narašča iz leta v leto, in postavlja se vprašanje, če že v naslednjem študijskem letu ne bo omejen vpis na posamezne šole predvsem zaradi omejenih prostorskih kapacitet. Če ne bodo zadovoljene te osnovne potrebe za razvoj visokošolskega središča v Mariboru, potem o kakršnem koli razvoju ne moremo niti govoriti. Marsikje ni pogojev za uresničevanje načel, na katere moderna pedagogika vse bolj opozarja, to je, da se izobraževalno delo spaja z znanstveno raziskovalnim delom in drugim ustvarjalnim delom, kjer so profesorji in študentje delavci pri skupnem delu. Poudariti je treba, da se študent na Višji ali visoki šoli mora naučiti raziskovati in da mora znati pridobljeno znanje tudi uporabljati. Nasploh mora biti eno najpomembnejših vodil pri razvoju visokega šolstva medsebojna povezanost teorije in prakse, obe prežeti z marksistično miselnostjo, saj bo mladi človek le na ta način lahko kasneje v praksi postal ustrezen socialistično naravnani subjekt naše samoupravne socialistične skupnosti.

BORBA PROTI IDEJNIM VPLIVOM CERKVE NAD ŠTUDENTI

S tem, da se je cerkev odrekla političnemu delovanju je podvojila svoja prizadevanja na idejnem področju. Preusmeritev cerkve iz političnega na idejno področje nas ne sme presenetiti, čeprav smo jo ocenjevali kot več ali manj zaostalo ustanovo. Sedaj vse intenzivnejše idejno ali kako drugače vse bolj uspešno prodira na nova področja našega družbenega življenja. Ne gre prezreti dejstvo, da se cerkev pojavlja med mlado generacijo, med generacijo, ki je zrasla po vojni, ter se ji zato predstavlja kot moralna sila z neobremenjeno preteklostjo in sedanostjo. Ta njena usmerjenost je precej razumljiva, saj je mlad človek najbolj spremenljiv in sprejemljiv za različna vplivanja. Zaradi tega naj nas ne čudi pojav, ki se kaže že dolgo let nazaj. Gre namreč za to, da se vse več študentov aktivno udeležuje različnih verskih seans, od skupinskih veroukov, poučnih ekskurzij, ki jih organizira cerkev, pa vse različnih cerkvenih krožkov. Vzgoja in idejno usmerjanje je ena pglavitnih nalog študentov članov ZK in ZSMS. Ne moremo in ne smemo dovoliti širjenja idej klera med študenti, saj je naša orientacija jasno začrtana v programih ZK in ZSMS.

Idejno-teoretična komisija pri VK.ZSM MVZ

Socialni projekt - delovna platforma združene mladine

„KOMUR NI VEČ V VESELJE, DA BI SI IZ TEGA, KAR PREMORE, ZGRADIL CEL SVET, DA BI BIL STVARNIK SVETA, PAČ PA LE DO TEGA, DA BI KAR NAPREJ BLODIL OKROG TAK, KAKRŠEN JE, NAD TEM JE DUH IZREKEL SVOJE PREKLETSTVO“

(Karel Marx v III. zvezku pripravljenih študij za disertacijo)

Mladi ljudje so obsojeni na besedo, ki v vsej svoji varljivosti predstavlja celotno (in nikakšno ob enem) realiteto šolske eksistence. Šola se boji integracije v družbo, študentje se oklepajo „posebnega“ položaja, učna snov se ograjuje pred praktičnim preizkusom. Vse to so označbe za Rubikon, v katerega šola ne upa zabresti, v strahu, da potem ne bo več šola. In kaj je šola tostran Rubikona? „Gheto“, ki iz družbenega toka izloča najvitalnejšo populacijo.

Načinov za spremembo stanja je več in se medsebojno prepletajo. Prvenstvenega pomena je preosnova družbeno ekonomskega razmerja med šolo in njenim okoljem. Druga važna stvar so spremembe, ki navajajo šolo, da se odpre združenemu delu in ljudem z delovnih mest. Potem so tu še spremembe učne vsebine, posebej z vidika njene marksistične idejne razsežnosti. In neke med temi pozitivnimi preobrazbami vidimo tudi mesto za našo pobudo, da bi študentje skupaj s svojimi učitelji skozi raziskovalno - delovno akcijo - načrtno in usmerjeno - praktično uporabili del občin spoznanj, ki so si jih pridobili v študiju in istočasno preizkusili svojo družbeno in moralno zavest.

Začetek naših razmišljanj o „socialnem projektu“ je povezan s Pismom Izvršnega biroja in predsednika Zveze komunistov Jugoslavije, ko je bila ugotovljena kritično nizka stopnja integriranosti študentov (in visokega šolstva sploh) v družbeno dogajanje.

Nezadostna družbena angažiranost je tudi razlog slabe politične in samoupravne angažiranosti študentov. V zadnjih letih smo zabeležili v Sloveniji več pobud, ki so jih sprožili sami študentje v upanju, da jih bodo pripeljale do novega družbenega odnosa. Najbolj naravna in najbolj skladna s temeljnimi principi naše samoupravne družbe je bila načelna orientacija k zlitju družbenopolitičnega in delovnega prizadevanja študentov. Vendar pa se je kaj kmalu izkazalo, da se študentovo delo - torej študij - odvija danes v vse preveč odtujenih odnosih, da bi se mu lahko po tej poti razkrila vsa kompliciranost in kompleksnost jugoslovanskega socialističnega samoupravnega razvoja. Temu kritičnemu spoznanju je sledila študentska zahteva po temeljiti reformi univerze, ki se jo je skušalo pospešiti s poskusom anti-univerze - s problematično alternativo stari šoli, ki je v zasnovi še vedno nosilo izvorni greh elitne in ekskluzivne ustanove.

Opredelitev za angažirano socialistično univerzo je svetovno nazorska in moralna opredelitev, ki presega nivo verbalne prilagoditve nekakšnim vzgojnim ciljem in nepreklicno terja preizkušnjo. Takšna preizkušnja je tudi naš „socialni projekt“

Za Slovenijo je značilna vrsta družbenih protislovij, ki koreninijo v še ne preseženih razrednih odnosih in izraščajo iz aktualnih nesorazmerij družbenega razvoja. Nobenega avtomatizma ni, ki bi zagotavljal, da se bodo ta protislovja sama od sebe razrešila, brez zavestnega subjektivnega angažiranja. Za mladega strokovnjaka, od katerega se upravičeno pričakuje najširša odgovornost za družbeni razvoj, mora biti to ključno spoznanje.

Manj razviti predeli republike so področja nakopičenih takšnih družbenih protislovij in spopad z njim terja povdarjeno svetovnonazorsko in moralno izostrenost. Prav to je odločilo, da smo svoje namene povezali z usodo razvoja enega najzaostalejših delov republike: Slovenskimi goricami.

„Projekt Slovenske gorice“ je študijsko - raziskovalni projekt, ki po svoji zasnovi predstavlja sodelovanje študentov in učiteljev vseh strok, ki jih goji mariborski visokošolski center. Projekt se veja na deset različnih, seveda pa medsebojno povezanih programov:

- socialni program
- gospodarski program
- agronomski program
- prostorski program

- turistični program
- kulturno zgodovinski program, pedagoški program
- geografski program
- program tehniško-tehnoloških raziskav
- program delovnih akcij

Za vsak program se formira raziskovalna delovna grupa (RDG), ki je v principu odprt kolektiv, v katerega se lahko vključijo vsaki, ki soglaša z izhodišči celotnega projekta in je seveda prepričan v umestnost posameznega programa. Nepogrešljiva pa je v RDG zastopnost ljudi s samega „terena“ Slovenskih goric. Glede na to, da je celoten projekt akcija mladih ljudi, je realno pričakovati, da se bo v RDG še posebej vključevala mladina Slovenskih goric. To pa je nova kvaliteta sožitja delavske, kmečke in študentske mladine, ki je z deklaracijo, pa naj bo še tako radikalna, nikoli ni mogoče doseči.

Projekt je raztegnjen na dobo petih let. Takšna časova dimenzioniranost je pogojena s študijsko naravo projekta, ki terja povdarjeno postopnost. Celoten projekt je vgrajen v visokošolski izobraževalni proces, kar ima seveda za posledico neizogibno sodelovanje učiteljev. Interdisciplinarna zasnova projekta terja vsebinsko vsklajevanje in organizacijsko koordinacijo, ki jo je treba zagotoviti po vzoru raziskovalnega makro projekta. V tem pogledu je projekt za študente tudi način uvajanja v raziskovalno delo.

Posebno pozornost bo veljalo posvetiti programu delovnih akcij. Čeprav to ni bilo nikoli širše pojasnjeno, so verjetno že obstajali razlogi za znatno zoženje mladinskih delovnih akcij v zadnjem desetletju. Ostala pa je živa izkušnja o izjemni socializacijski funkciji takšnih akcij. V Sloveniji govorijo v tej smeri tudi spomini na „delovne tabor“, ki jih je pred vojno komunistično usmerjena mladina samoiniciativno prirejala prav v istih krajih, v katere se sedaj usmerjamo z našim projektom.

Kot študijsko raziskovalni projekt, naš poizkus pravzaprav ne predstavlja neke izjemne novitete, niti za jugoslovanski, niti za mednarodni prostor, kjer so se podobni, čeprav večinoma znatno ožji pristopi, že uveljavljali. In povsod, kjer so takšno metodo prakticirali, jih je to privedlo do novih pogledov na visokošolski študij sploh, na vlogo študentov, na vlogo učiteljev, na vlogo znanosti in stroke. Prav v tem pa se skriva naše največje upanje: da nas bo soočenje s stvarnostjo Slovenskih goric - najzaostalejšim predelom republike - pripeljalo do najsodobnejše in socialistične univerze.

Franci PIVEC

JADRAN STERLE

Zaprta zemlja bodočnosti

Osnovna predpostavka okvirnega naslova je omejenost življenja na planetu Zemlja, kar pa ni v soglasju z „ideologijo odprte meje“ oz. principom napredka, ki je temeljni credo ameriškega liberalizma. Ta credo, globoko zasidran v načinu človeškega mišljenja, je spričo politehnološke ekspanzije zadominiral - z zelo redkimi izjemami - na celotnem planetu, ter ima v skladu s svojo naravo kozmične aspiracije. Vendar - Zemlje ni moč tako lahko zapustiti...

Z zgornjim zapisom smo hoteli takoj opozoriti na svetovne razsežnosti ekološke krize, ki je „rezultat“ globalne orientacije homo sapiensa. Nedvomno dejstvo je, da je ta orientacija naletela na svoje lastne blokade, ki zahtevajo ponovno in še bolj učinkovito potrditev, bodisi na način transnacionalnih korporacij monopolnega kapitala ali pa na način neposredne militaristične grožnje. Ta učinkovitost zadeva celotno človeštvo, ki je pokrito z mrežo teh istih zahtev. Ogromno število ljudi goji veliko zaupanje v tehnično rešitev problema (ekološke krize), kajti tehnologija je v parcialnih aspektih res omogočila „pomiritev“ človeške eksistence, kar pa je impulziralo tudi mesijansko pojmovanje tehnologije. Kajti, ne smemo pozabiti na njeno militaristično aplikacijo, ki ima v nenehnem nakopičevanju atomskega itd. orožja totalno uničujoč izhod v svetovni katastrofi. Ta velika človekova „strast“ za uničevanjem, se opravičuje z željo po varnosti, in v tej obliki je „ekološka kriza“ prisotna v vsakem trenutku. Spomnimo se samo na industrijske obrate smrti v Drugi svetovni vojni. Tretje svetovne vojne se ne bi nihče več spominjal...

Spričo nenehne eksponentne rasti svetovnega prebivalstva, ki se je vidno pričela z industrijsko revolucijo, je svetovno ekološko

ravnotežje človeka in rastlinskega ter živalskega okolja resno zamajano. Vendar pa ni vidna zgolj ta „zunanja“ oblika destrukcije: v zadnjem času je zlasti v Združenih državah močno prisotna neomalthuzijanska miselnost, ki (ponovno) afirmira dva Apokaliptična jezdeca – lakoto in vojno – kot osnovna samoregulativna mehanizma prenaseljenosti. Ker pa pomanjkanje hrane omogoča tudi širjenje nalezljivih epidemij, je treba računati tudi na tretjega jezdeca, in sicer v številnih utelešenjih. Demografska eksplozija, ob hkratnemu uničevanju plodne zemlje z nenehno industrializacijo in sočasno urbanizacijo, ki ponujata „tehnične rešitve“ stanovanjske problematike itd., postavlja vprašanje o „tehnični rešitvi“ svetovne lakote, ki že zajema večino tim. Dežel v razvoju, zlasti pa Nerazvite. Ali je možna tehnična rešitev svetovne lakote? Mar ima tehnologija res takšne apetite? Vera v tehniko kot „rešiteljico“ vseh človeških problemov je – kakor pač vsako varovanje – eden glavnih opravičil in konstituantov nenehne rasti eksploatacije tako človeških kot prirodnih „bogatstev“, za katere Credo veruje, da so nekateri sicer omejeni, vendar pa so drugi izvori (zlasti energije) praktično neomejeni. Zaupanje v neomejenost takšnih ali drugačnih prirodnih bogatstev spada v „ideologijo odprtih meja“, kot smo jo nakazali zgoraj. (figurira pa v podobi osamljenega cowboya – oboroženega seveda – ki jaha po neskočnih prerijah Divjega Zahoda). Seveda, ta ideologija je najprej in predvsem utemeljena v svoji „nujnosti“, kajti nedopustna so vsaka spraševanja o osnovah sistema, ki etablira takšno ideologijo. Močan faktor te ideologije je pojem neskončnosti, ki iz krščansko-židovske tradicije, ki kaže v svoji posvetni podobi neomajno zaupanje v razvoj česarkoli... Poizkus tim. „zelene revolucije“ je namreč prav tako propadel, kot je insuficientno vsako delno „zdravljenje“ globalne ekološke krize. Rast prehranske industrije znaša v letnem (svetovnem) povprečju 1 %, medtem ko znaša (eksponentna) rast svetovnega prebivalstva 2,3 %, seveda prav tako v svetovnem letnem povprečju. Prepada med Razvitimi in Nerazvitimi je vse globlji. Vsako naraščanje je na omejenem planetu omejeno, pa najsi nekateri to še tako zanikujejo. Obsežnejšo študijo o tem je na zahtevo Rimskega kluba izdelala ena izmed skupin slovitiga Massachusetts Institute of Technology, objavljena marca 1972 pod naslovom „Meje rasti“, ki je bila takoj prevedena na številne druge jezike.

Ideologija odprte meje je sakralno življenje potrošniške družbe, ki zlasti skozi industrijo umetnih potreb „širi svoje meje“ v neprestano rast te iste industrije; slednja proizvaja multiplicirane umetne potrebe itd. v zaprti krog neskončnosti. Tu je anima agens nenehna akumulacija viška vrednosti, kar je ena centralnih točk marksistične kritike kapitalistične družbe. Jasno je, da skuša ta princip moderne industrijske proizvodnje realizirati tudi tim. Nerazviti svet, da bi (vsaj) na ta način zmanjšal prepada dominacije in svojo lastno odvisnost od Razvitega sveta; s tem pa po Engelsu odpravlja probleme na ta način, da jih nadaljuje.

Vendar pa se pojavljajo tudi drugačna mišljenja o ustavitvi ekološke krize. Nasproti potrošniški družbi kot svečeniku napredka (... ekološke krize...) se vedno urgentnejše postavlja zahteva po stabilni družbi, ki tendira k „ničelni rasti“. Avtorji iz Rimskega kluba pojmujejo s stabilno družbo ravnotežje dveh nasprotujočih si sil;

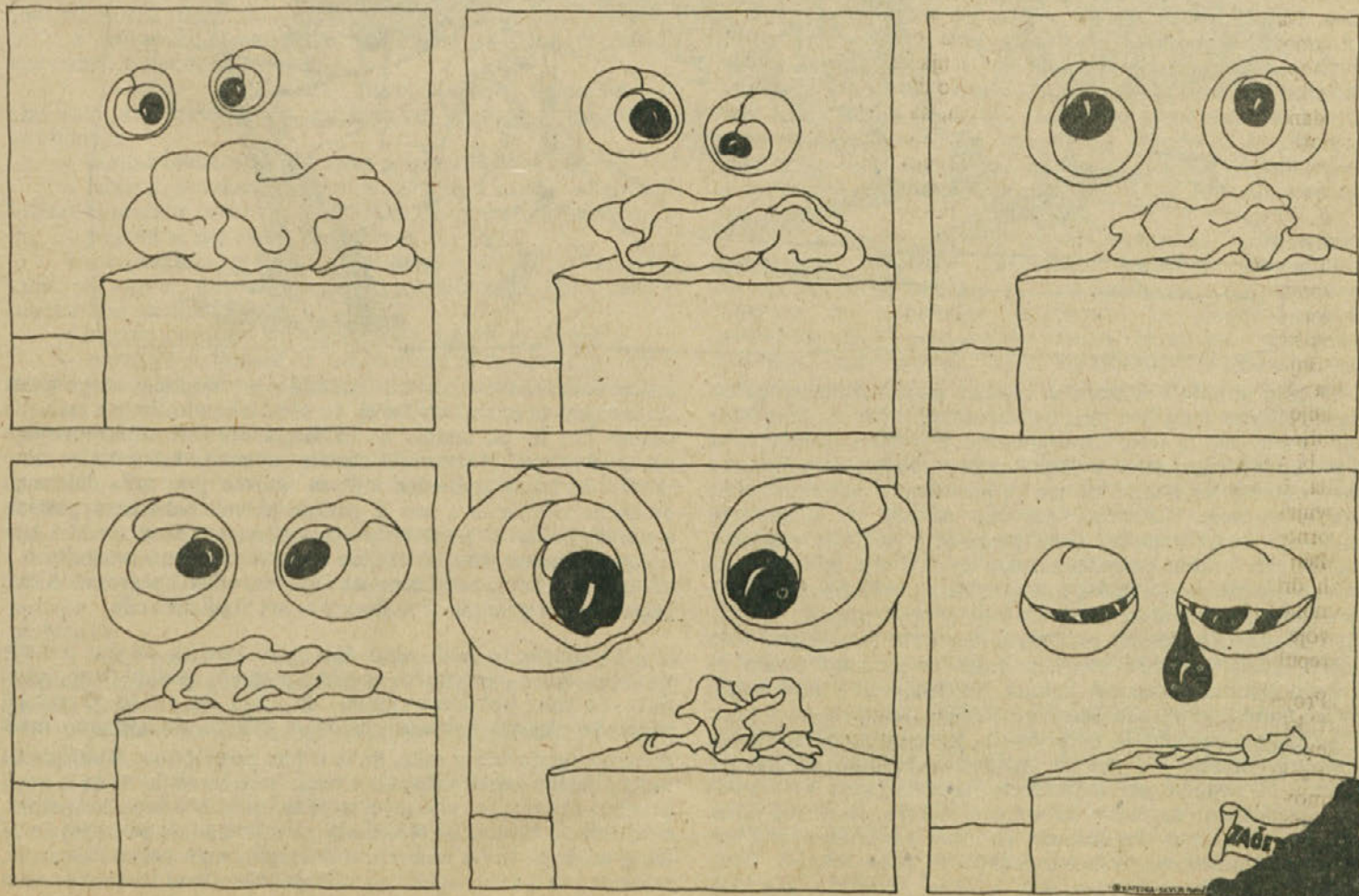
„... Nasprotujoče sile so tiste, od katerih nekatere povzročajo rast prebivalstva in zalog kapitala (želja po številnejši družini, nizka kontrola rojstev, visoka stopnja vlaganja kapitala), druge pa povzročajo padanje števila prebivalstva in zalog kapitala (pomanjkanje hrane, onesnaževanje, visoka stopnja padanja cen ali zastarevanja). Pojem „kapital“ je treba pojmovati skupaj kot kombinirane usluge, industrijski in poljedelski kapital. Spričo tega je za definicijo globalnega ravnotežja bistveno ravno to, da sta prebivalstvo in kapital bistveno stabilna, da obstaja kontrolirano ravnotežje s tistimi silami, ki ju hočejo bodisi povečati, bodisi zmanjšati...“ po Supeku, Ova jedina zemlja, p. 220.)

Stabilna družba, edino možna v svetovnem razsegu, pomeni decentralizacijo hierarhičnih ekonomsko-političnih sistemov, in kot taka pomeni pot k takšnemu svetovnemu socializmu, ki vidi v jugoslovanskem samoupravljanju prvi odločilni korak k temu skupnemu cilju celotnega človeštva, če noče to isto človeštvo zakorakati v skupno katastrofo.

Čeprav odpira naslov pričujočega razmišljanja sicer zelo širok razpon problematike, poznane pod terminom „ekologija“, nam v tem kratkem tekstu seveda nikakor ni šlo za to, da bi to zmogli zajeti v celoti.

Zgornji zapis ostaja zato v nenehni odprtosti, kar naj omogoča naprejšnje mišljenje.

V Ljubljani, 3/3-1974

Visoko leteče misli študentske kulture

Mitja Žitnik

izgubi svojo sočnost, povezano s svojim okoljem in postane konvencionalno sredstvo nekonvencionalnega izražanja neštudentske sredine.

Študentje posegamo s svojim akcijskim programom v občinsko kulturno dogajanje in s tem tudi v republiško. Z novimi težnjami kulturnega delovanja, da bi bilo kulturnega delovanja deležno čim več občanov in da bi hkrati postajali sami njegovi pobudniki, se odpirajo študentskemu kulturnemu delovanju nove razsežnosti. Najti moramo le pravilna področja svojega delovanja, kjer bomo te težnje čim boljše uresničili. Kako si zamisljam poseg naše kulture na področje delavskega in kmečkega življa?

Le s svojim delom bomo uspeli našim delovnim in kmečkim ljudem poziviti zanimanje za naše delo in le iz tega sodelovanja bodo oni lahko postali pobudniki našega dela. Zaživeti moramo v simbiozi, katera bo dajala poleta tako njihovim kot našim stranim, in v tej simbiozi bomo prebili pregraje, ki nas ločijo. Stopiti bomo morali med delavce kmete, med občane in mladino, ter se z vsemi povezati v delovni konglomerat, kjer bodo neposredni ustvarjalci kulture in njeni odjemalci, če tako hudo posplošim ti dve komponenti, enakopravno sodelovali.

Da bi se pa tega rešila, študentska kultura namreč, pa mora trdo zagrabiti stvar pri sami kali. Mora se determinirati, pa čeprav bo to izgledalo manifestno izdajanje novega kulturnega — izma. S to determinacijo bo lahko zastopala svoje mnenje in zagovarjala svoje delovanje. Ko bo rešila to bistveno nalogo bo lahko mislila na nadaljnje širjenje svojega obzorja, svojega kroga delovanja. Šele zdaj se bo lahko uspešno plasirala na kulturni trg in postala enakopravna institucionalizirani kulturi družbenega sektorja. Zdaj jo bodo pričeli kulturni krogi spoznavati, in če bo vztrajna in resna pri svojem delu, jo bodo začeli upoštevati in o njej razmišljati. Če pa bo ta študentska kultura, dokazana s svojim prizanim delom, dobila radikalnejše, opozicijske elemente kot jih ima institucionalizirana kultura, bo slednja morala pričeti resno premišljevat o svojem bistvu. Nikjer namreč ne piše, da študentska kultura ne bi mogla prinesiti novih, boljših elementov, ki bi jih družbena kultura ne mogla priznati za boljše kot so elementi institucionalizirane kulture. Ne trdim, da bi s tem propadala, se razblinila institucionalizirana kultura. Ne trdim, da bi se morala študentska kultura plasirati na kulturno področje zato, da bi

Prodor kulture v delavsko in kmečko sredino, zblizanje prve z drugo, vidim za sedaj le v tem, da stopimo med delavce in kmete s svojo umetnostjo, s svojo ustvarjalnostjo, z ustvarjalno močjo, pa naj je takšna ali drugačna. Skušajmo najti pravo pot, da približamo našo umetnost tej sredini, da jim jo prevedemo, razložimo, svoje poglede in svojo filozofijo, da nam pa oni ob istem času eksplicirajo svoje poglede, svoje pomisleke, in svoje mišljenje, mogoče celo besedo pohvale, za naše delo. S tem bi vzpostavili bistveno produktivnejši dialog kot ga imamo v sedanjih dimenzijah zaprtega kroga študentske kulture, v kateros se prepogosto vpletajo tudi neštudentski glasniki radikalnih smeri kulture, ki pod našo „firmo“ iščejo možnosti izražanja drugačne misli kot jo ima že ustaljeno institucionalizirana kultura. Kajti študent je med tistimi redkimi ljudmi, ki kulturo lahko neposredno živi. Delavec in kmet jo, po mojem mnenju in prepričanju, le sprejemata, enako kot trgovec in inženir. S tem pa študentska kultura, ko namreč sprejema ta neštudentski radikalizem, siromaši sama sebe, sama sebe dezorientira, degradira na vodeno kulturo, ki ni več odraz njene biti. Prepričan sem namreč, da mora biti kultura, in s tem seveda tudi umetnost, tesno izvirajoča iz same sebe, iz svoje sredine, iz svojih problemov, ker le tako je lahko „resnična, poštena literatura—umetnost“, drugače je Part pour l'art. S tem pa

institucionalizirano kulturo uničila, jo negirala, čeprav ne izključujem te možnosti. Zakaj, če bi se izkazalo, da ima realnejše osnove kot le—ta, slednja ne bi mogla doživeti katarze svojega bistva in sprejeti te stvarnejše osnove študentske kulture. Gre samo za to, da bi se študentska kultura aktivno pridružila delovanju družbene kulture in s tem iz svojega bistva, študentstva, prerasla svoje okvire in se ponovno vračala v svoje bistvo, da bi s tem oplojevala samo sebe. Z zlitjem z institucionalizirano kulturo v družbeno kulturo, ne bi sama sebe uničila, ubila. Nasprotno. S tem bi postala ena gonilnih sil kulture, kar naj bi bil njen cilj.

Vprašanje je zdaj samo še to, ali smo za takšno početje sposobni, in če nam družba to lahko prepreči. Mislim, da sposobni smo;—če smo poklicani—mislim, da smo, saj so že od nekdaj študentje aktivno ustvarjali narodno kulturo, le vzemimo malo literarno zgodovino v roke, da se o tem prepričamo. Mislim, da bi nas pa družba samo podpirala v naših prizadevanjih, če bi le imeli pravilno zastavljeno svoje delo, in če le—to ne bi bilo reakcionarno, destruktivno in šarlatansko. Če bi pa tako bilo, je pa bolje, da že takoj nehajo, ker s tem bomo dokazali svojo nemoč, neznanje, neresnico in potem sploh nismo upravičeni biti študentje, nada naše družbe.

ŠTUDENTSKA ŠTUDENTSKA ŠTUDENTSKA

ŠTUDENTSKA ŠTUDENTSKA ŠTUDENTSKA

KULTURA KULTURA KULTURA

KULTURA KULTURA KULTURA

Članki lanskega in letošnjega letnika Katedre nas zavezujejo, da pričenmo resneje misliti o naši aktivnosti, o aktivnosti, ki se je zadnje leto izredno razmahnila ne samo v okvirih KUD Študent, ampak tudi izven njegovih okvirov. Zato smo se odločili, da izpeljemo akcijo, v kateri bi opredelili naše kulturno delovanje. Hočemo dognati, kaj nam pomeni študentska kultura, če jo sploh lahko tako imenujemo, če je ta izraz sploh mogoč in če z njim opredeljujemo svoje delovanje. Ker smo zadnje čase naleteli na nekaj mnenj, ki so oporekala temu izrazu, smo odprli večjo akcijo, ki bo poskušala zajeti mnenja ljudi, ki se s terminom „kultura“ srečujejo in o njem tudi premišlujejo. Za vsako mnenje, ko bo izrečeno, bomo hvaležni, kajti le tako bomo vedeli, ali lahko tako širok spekter delovanja študentov poimenujemo z izrazom „študentska kultura“. Zavedamo se, da s tem ne želimo razparcelizirati pojma kultura, ampak da hočemo sami ustvarjati v okviru tega pojma vsaj tista leta, ko smo pod skupno zastavo študentstva. Zavedamo se tudi, da študentska

kultura ne more biti neka nova kultura, ki ne bi bila integralni del institucionalizirane kulture, čeprav je v svojem delovanju edinstvena, da ima svojo barvo, svoj pogled na svet, svojo idejo. Zato prosimo vse, na katere smo se obrnili s prošnjo, da povedo svoje mnenje o pojmu „ŠTUDENTSKA KULTURA“, da nam odgovore pošljejo pisмено, ker bomo mnenja objavili v študentskem listu Katedra kot drag prispevek naši akciji. Ostale, ki niso dobili povabila k sodelovanju, vendar čutijo, da bi lahko s svojim mnenjem prispevali k razjasnitvi pojma „študentska kultura“, prosimo, da to store. Vse, ki se bodo za to odločili, prosimo, naj njihovi prispevki obsegajo eno, največ dve strani, ker moramo omejiti dolžino zaradi majhnosti našega lista. Vsi, ki se boste odločili za prispevek, pošljite le-tega na naslov: Katedra, Ob parku 5, 62000 Maribor.

Vsem se že vnaprej zahvaljujemo. Prispevki bodo honorirani po pravilniku našega lista.

Mitja Žitnik

MNENJA MNENJA MNENJA

IVAN FERBEŽAR (dipl. psih. in ped.)

Tako kot v vseh razvojnih obdobjih so s psihološkega vidika tudi v adolescenci (zlasti v dobi mladeništvu) interesi izraz celotnega osebnostnega razvoja in položaja. Poleg tega, da ta zakonitost odgovarja induktivno spoznavni realnosti, ustreza temu tudi teoretična filozofska osvetlitev, in sicer s svojo najvišjo obliko, to je z dialketičnim materializmom. Pojem osebnosti predstavlja nedvomno dialektično kategorijo.

V nenehni dialektični diskontinuiteti (nepretrganosti razvojnih premen) obstajajo naslednje kot relativno konstantne za to obdobje:

- celotna osebnostna aktivnost se izrazito obrne navzven
- izrazita preusmerjenost od predmetne k socialni orientaciji, interes za socialne probleme, za politiko, gospodarstvo, kulturo,
- poglobi se zanimanje za družbena dogajanja,
- zanimanje za literaturo, književnost, umetnost ne ostaja več samo pri vsebini, temveč se premakne k estetskim, jezikovnim in umetniškim merilom,
- interesi postajajo bolj kompleksni, splošni in abstraktni,
- povečajo se interesi za globlja psihična dogajanja pri sebi in drugih, interesi za etična, idejna in svetovno-nazorska vprašanja,
- okrepijo se interesi za spoznavanje, znanost, kulturo, umetnost, interesi za raziskovanje,
- tako kot izrazito usmerjenost za družbena dogajanja, vzporedno vse bolj zavzema do teh dognanj samostojna, kritično analizirana in vrednotena mnenja,
- izrazito etično vrednotno dojetanje kulturnih vsebin,
- celotna zrelost odseva v oblikovanju svetovnega nazora, ki teži za enotno podobo sveta. Značilna v tem smislu je študentova potreba po dialogu, po razpravljanju o svetovno-nazorskih problemih,
- bolj pozna in tudi vse bolj priznava objektivizem in realizem, izostri se pogled na vrednostni svet, ki ga dojema v večji abstraktnosti in avtonomnosti,
- poseben interes obstaja za družbeno-politične in kulturne dogodke;

zaveda se, da je od te stvarnosti vedno bolj odvisno njegovo življenje kot posameznika in člana skupnosti.

Ko je beseda o študentih, adolescentu, o psihološki disciplini, ki je komaj pognala svoje korenine, večkrat srečamo, za nekatere zavestno, za druge nezavestno pozitiven, zame pa dosledno

MNENJA MNENJA MNENJA

negativen termin „prilaganje“, interpretiran v enostranskem, pasivnem, absolutnem smislu. Gre za pojmovanje faktorjev človekovega razvoja, češ da je mladostnik, človek v procesu prilaganja pasiven, top, surov material, ki ga okolje vkaluplja. Če vkalupljanje ne uspe, za to ni nikoli kriv kalup. Vzorec, temveč material, ki se ni dal vkalupiti.

To stališče vsebuje dvoje pomanjkljivosti:

a) sprevidi, da je odnos človek okolje aktivni odnos vzajemnega vplivanja. Res je, da okolje spreminja človeka, toda prav tako tudi človek v tem procesu spreminja okolje. Človek filogenetsko in entogenetsko kot vrsta in posameznik ni rezultat preprostega pasivnega razvoja, temveč določene delovne, družbene proizvodne aktivnosti. Ko spreminjajo prirodo in družbo, ljudje spreminjajo tudi samega sebe in obratno. Zato se človek poskuša ne samo prilagoditi okolju, temveč tudi okolje ustvarjalno prilagaja sebi.

b) podcenjevanje človekove aktivnosti kot relativno neodvisnega dejavnika predstavlja temeljno pomanjkljivost buržuaznih teorij prilaganja. Gre predvsem za podcenjevanje družbene in proizvodne dejavnosti, ko človek spreminja proizvodne sile in produkcijske odnose, hkrati pa v tem procesu spreminja tudi samega sebe. Predstavniki buržuaznih teorij prilaganja menijo, da je za neprilagojenost krvi posameznik, a okolje naj bi bilo vedno tako, da se nanj lahko prilagodi vsak „normalen“ posameznik.

Napačno pojmovanje prilaganja je privedlo s svojimi posledicami do popačenih stališč v psihologiji, sociologiji, pedagogiki, ker ne išče odgovornosti (vzrokov) za neprilagojenost posebno v družbi kot celoti, temveč v posamezniku.

Takšno stališče zahodne psihologije ima svoje globoke družbene korenine v sodobnem položaju kapitalistične družbe. Pojavlja se vse večje število ljudi, ki so s tako družbeno situacijo nezadovoljni, se proti njej borijo. Ožigosajo take ljudi kot neprilagojene, nenormalne in jih uvrščajo v isto kategorijo z duševno motenimi ljudmi.

Sledi logična sinteza, da proces vzajemnega vplivanja posameznika in okolja dobi svojo konkretno obliko skozi človekovo aktivnost. Aktivnost nekega posameznika predstavlja izhodiščno točko vsake psihološke analize, a vsaka aktivnost je v končni analizi usmerjena na zadovoljitev nekih potreb. Tako postavlja subjekt v okolju svoje zahteve in obratno? aktivnost zavisi od teh dveh dejavnikov ter s svoje plati istočasno v isti retrogradni vpliv na dva dejavnika.

JOLKA MILIČ:

Jean Dotourd je v svoji polemični knjigi „Šola bedakov“ (L'ecole des jocrisses – Flammarion, 1970 (definiral kulturo takole:

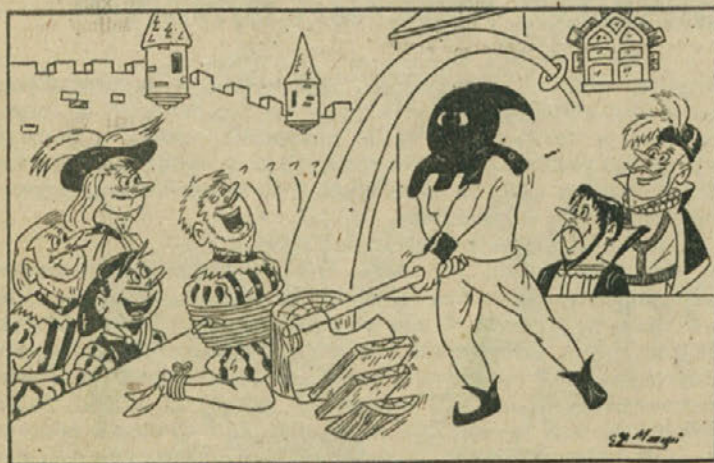
„... dejavnost, ki jo podpira država in je njen cilj, da ljudi, ki ne vedo čisto nič o Michelangelu in Molieru, seznanjeni s kiparskimi deli gospoda Calderja in z dramami gospoda Gattija.“

Upam, da vaše predstave o ... študentski kulturi niso tako ozke in pesimistične kot Dutourdove o kulturi vobče.

Meni osebno pojem „študentska kultura“ ne pove veliko. Pravzaprav nič.

Gre za naknadno oz. nadaljnjo stratifikacijo in razparceliranje že „itak“ – in brez tega – hudo stratificirane in razparcelirane ter rahlo na rob odrinjene parcelice imenovane kultura nasploh?

Upam seveda, da se vaša ... tako imenovana študentska kultura ne bo šla križarsko vojsko ... denimo s pevsko kulturo ali z igralsko. Niti ne s fizkulturo prepogostoma. A zlasti ne z agrikulturo, saj revici že zdaj v dobi miru – precej trda prede. Zares upam, da ne boste nikoli zavihteli meča študentske kulture in z

njim preganjali kulture / koruze, ječmena, ajde, fižola, trte, krompirja itd.

A propos: je možno, da po zgledu študentske kulture, dobimo v nedoglednem času tudi ... delegatsko, birokratsko, tehnokratsko, policijsko ali trgovsko kulturo? Morebiti celo kulturo bivših alkoholikov, bolniških sester, hišnih pomočnic, turističnih delavcev, upravičeno obogatenih, filmskih ustvarjalcev itn? Če je moč pridelati študentsko, menim jaz, zakaj ne bi oživili še gasilske, šoferske ali ribiške? Mar nismo vsi ljudje, prosim, ljudje? Vsaj po ustavi enaki? In mar nismo vsi kulture potrebna, če ne ravno lačna in žejna in željna bitja? Kaj pravite k mojemu predlogu? Je sprejemljiv? Logika mojega sklepanja klapa ali šepa?

Ne vem, koliko sem prispevala k razjasnitvi pojma „študentska kultura“, ko pa mi ni povsem jasno, za kaj pravzaprav gre.

Da ni vsa stvar mnogo bolj preprosta, kakor izgleda na prvi pogled? Da ni pod študentsko kulturo mišljena le reja ali vzgoja študentov? Nekakšno gojišče, pitališče ali kombinat za ekspresno valjenje, produciranje in uniformiranje šolanih kadrov? Kaj pravite vi?

S spoštovanjem, Vaša

UDARIMO PO MIZI

S takšno študentarijo kot jo imamo na naših visokošolskih zavodih smo resnično lahko zadovoljni, saj je že nešteto dokazala, da zna prijeti za lopato in za pero, ob tem pa niti ni preveč revolucionarna. In smo zadovoljni, zadovoljni, zadovoljni ... Do kdaj? Študentje imajo ob študiju na razpolago še vedno ogromno prostega časa in energije. Zraven tega pa tudi veselje do aktivnega udejstvovanja na različnih področjih kulture, športa ali kakšnega drugega hobija. Nedopustno je, da ves ta potencial v mladem človeku zavestno uničujemo in mu dopuščamo, da se sprošča v „Magic afternoon“.

Skozi tisočletja so se ohranile in bile v veljavi parole kot so: „Zdrav duh v zdravem telesu“; „Kruha in iger“ ter podobne. Danes pa veljajo za mariborske študente le delno, saj smo iz njih izpustili zdrav duh in igre. Ostanek parole pa bi se verjetno moral spustiti: „Sit študent je zadovoljen.“ In zato je edina dvorana, ki jo je imelo na razpolago skoraj 4000 študentov MVZ za namene kulturno-umetniškega in idejno teoretičnega dela, klavno končala kot gostinski objekt, ki naj bi prinašal dobiček. Da pa je polomija še večja, se je to zgodilo komaj pol leta po dograditvi tega objekta. Trdim, da je to moralni kriminal in velika družbena škoda. Kako se je lahko v naši samoupravni družbi zgodila takšna napaka, mi še danes ni jasno, tudi vsem tistim ne, ki so v preteklem letu v tej dvorani pretočili desetine litrov znoja in vložili v folklorno, plesno, muzikalno in literarno-dramsko dejavnost tisoče in tisoče ur, da bi še bolj popularizirali mariborske visokošolske zavode.

Okrog 150 študentov, članov KUD „Študent“, je pol leta v lanski sezoni vadilo v dvorani depandanse študentskih domov. In kakšni so rezultati:

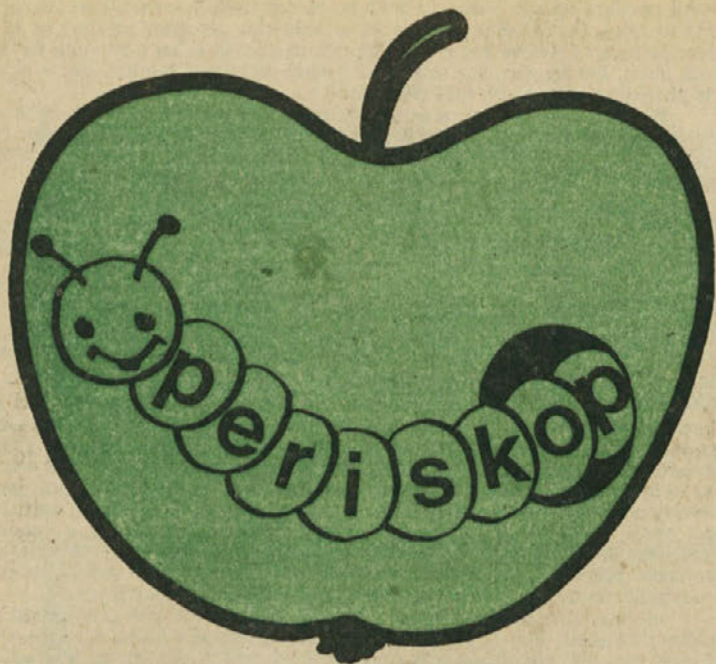
- 100 % povečanje članstva
- Formirana študentska plesna šola, ki jo je obiskovalo 160 študentov v začetnem in nadaljevalnem tečaju
- Ustanovljen študentski oder
- Osvojeno 2. mesto na državnem prvenstvu v športnih plesih in se tem reprezentiranje MVZ po celi Evropi.
- Gostovanje plesnega orkestra v AP Vojvodini
- Folklorna skupina je zastopala MVZ na festivalu solidarnosti v Skopju
- 8 samostojnih prireditev v Mariboru in okolici.

To je samo nekaj najvažnejših uspehov, ki so neposredno vezani na to dvorano. Vprašanje, ki se mi ob tem poraja, je; kdo bo nosil breme odgovornosti pred slovensko javnostjo in generacijami, ki prihajajo za nami? Kajti društvu je onemogočeno, da še nadalje razvija svoje dejavnosti. Še takšni entuzijasti, kakršni so člani KUD „Študent“, namreč ne morejo vaditi brez primernih prostorov.

Zato menim, in takšno je tudi mnenje celotnega UO društva, z samoupravnimi sporazumom določimo naj bo nova dvorana, ki jo gradijo kot prizidek štud. doma II., namenjena potrebam KUD najmanj v enaki meri kot je bila prejšnja dvorana. Z drugimi besedami, če je podjetje Študentski domovi odvzelo družbi dvorano, ki je bila namenjena za kulturno in idejno teoretično delo vseh mariborskih študentov, naj adekvatno dvorano tudi vrne.

Naslednji problem, ki tare vse za kulturno delovanje ogrete ljudi, je problem financ. S svojo specifičnostjo je tukaj študentska organizacija še na slabšem kakor druge. Verjetno pa se bo stanje sedaj, po kongresu ZSMS, le popravilo. Vsaj upamo, da se bo. Nemogoče je namreč, da društvo s petimi sekcijami sprejema samo 70.000, din dotacij. V potrditev tega naj navedem samo vsoto, ki jo sprejmejo vaditelji v našem društvu – 73.000,00 dinarjev. Komentar o organizacijskih stroških, nabavi noš, oblekah za zbor, stroških tekočega poslovanja, najemninah itd. verjetno ni potreben.

Seveda sta to le dva najvažnejša problema, s katerima se ukvarja UO našega društva. Pri društvu, ki združuje po trenutnih podatkih že skoraj 200 ljudi v petih sekcijah, se namreč problemi porajajo iz dneva v dan. Ti so predvsem organizacijske narave, lahko pa bi jih bilo precej manj ob večji zavzetosti IO, SŠ MVZ in ZVZ Maribor, za naše delo.

Razpis

Kulturno umetniško društvo „ŠTUDENT“ Maribor, razpisuje prosto delovno mesto

TAJNIKA

Od kandidatov se zahtevajo izkušnje s področja kulturnega delovanja, na razpis pa se lahko prijavijo študentje MVZ ali drugi državljani SFRJ.

Honorar za 3-urno delo na dan je določen po pravilniku o poslovanju.

Kandidati se lahko javijo ali pošljejo svoje pismene vloge do 20. nov. 1974 na naslov KUD „študent“ Ob parku 5 Maribor.

UO „KUD ŠTUDENT“ MARIBOR

Tri dni so trije študentje z VTS obirali koruzo v Vojvodini. Do Novega Sada in nazaj so se prepeljali z letalom, za svojo požrtvovalnost in solidarnost s poplavljenimi področji pa se prejeli tudi dnevnice.

Gostje, ki prihajajo v Moravce in Murško Soboto še vedno čutijo posledice kongresa. Natararji namreč krijejo izgube, ki so jih naredili nekateri delegati s svojimi „pobegi po francosko“.

Spet je začela obratovati kuhinja v depandansi študentskih domov. Cena kosila je 10 din, večerje pa 5,20. Jedilnica izgleda jako kulturna, pa tudi kosilo je bilo prvi dan obratovanja odlično. Kuhinji želimo srečno plovbo med čerami študentske kritike!

V sredo, 13. 11. je bila stalna skupščina skupnosti študentov mariborskih visokošolskih zavodov in obenem ustanovna konferenca visokošolske konference ZSMS. Več o njej bomo pisali v prihodnji številki, prav tako pa tudi o ostalih konferencah po šolah.

Cenjene in jako spoštovane odjemalce študentskega lista Katedra, ki se poslužujejo samopostrežne prodaje po šolah, prosimo za malo razumevanja. Veste, navadili smo se že, da so nabiralniki za denar bolj ali manj prazni, ampak, da poleg Katedre vzamete s sabo tudi nabiralnik, je pa le malo preveč!

NE GOVORE VSI ENAKO

Sestanek članov ZK v kulturnem okolju in na visokem nivoju. Sekretar je mirno obračal svoje krmilo med točkami in sestankujoči so bili zelo aktivni. In kakor zahtevajo osnove vljudnosti, posebej še, ker je bil sestanek v kulturnem okolju in na visokem nivoju, se je sekretar vsakemu govorniku zahvaljeval – najlepša hvala, tovariš doktor, me veseli, tovariš profesor magister, strinjam se s tovarišem doktorjem...

Pa sem nekega dne poslušal drugega sekretarja v majhni krajevni skupnosti. Tudi ta sekretar se je vsakemu zahvaljeval za njegovo mnenje, prispevek k debati, med drugim pa je tudi povedal: „Vsi mi, prijatelji, smo enaki; tako delavci kot učitelji, profesorji in zdravniki. Vsak ima svoje ime in titulo, kar pa ne daje teže in vsebine njegovim besedam. V naši samoupravni družbi...“ – Tovariš sekretar je bil delavec.

MARJAN VEŠNAR

Na Katedro je v zadnjem času prišlo več pisem bralcev in bralk našega časopisa, v katerih nas prosijo, da bi jim pomagali pri njihovih spolnih težavah. Vsem moramo žal sporočiti, da smo zaradi premajhnega in tesnega prostora v nemoči, da pa bi jim sicer zelo radi ustregli (posebno mlajšim, nepremišljenim gimnazijkam pod šiframi: „Vidim skozi njega, ko je v hlačah“, „Prijel me je za roko“, „Ali naj mu ustrežem?“, „Imam hude sanje“, „Moje dlačice na lasišču so pretemne“ in podobno). Morda lahko damo bralcem in bralkam dober nasvet. Rubrika Zaupaj se mi v ITD je posebej pestra (kar se tega tiče).

Pokrajinski klubi že konkretizirajo stališča in sklepe 9. kongresa ZSMS. Resno se pripravljajo na spoznavne večere in trucovanja.

Tone Cerjak, upravnik Študentskega servisa, jih je končno dobil po glavi. In to od Katedre. Ko je v prostorih uredništva Katedre odpiral okno, mu je padlo na glavo in ga resno poškodovalo, tako da je moral poiskati zdravniško pomoč.

V našem vesoljnem Mariboru so se pred kratkim prikazale krave in naredile tako senzacijo kot svojčas prvi avtomobil v mestu. Nekateri naši kulturniki sedaj razmišljajo, da bi pred prireditvami organizirali javno kravjo molžo in tako naredili uspešno reklamo za kulturo.

D'74

NAGRADE

1.
2.
3.

čisto resnično!

K

er vemo, da mnogo pišete, in to dobro, napišite dramo, pošljite jo na Katedro in že ste v borbi za nagrade. Pogoji: moraš biti študent, čeprav „sfaliran“, poslati moraš do 30. XII. '74. **MNOGO USPEHA.**

Drame bodo uvrščene v program študentskega odra. Prednost imajo drame iz študentskega življenja. Višine nagrad bodo objavljene v naslednji številki Katedre, vašega lista.

Bruto, Brutuse moderni

Bil sem, Brutuse, prejšnji teden izredno močno kulturn. Moja blazna kulturnost se je oddala na mojih obiskih po razstavah, bolj po nekakšnih otvoritvah slikarskih razstav. Življenje se človeku kar zjasni, ko vidiš naš preljubi svet tako enostavno enostaven (učeno baje: simpliciistično simpliciiran) v nekaj barvnih črtah, ki ti mešajo možgane, da lahko porabiš nekaj naslednjih ur za odrčelavanje zafrcanih možganskih zavojčkov. Sicer se pa nisem niti tako slabo imel: čim sem vstopil v dvorano, kjer se je trijo nekim meni podobnih bitij, kjer se je kadilo kot v cementarni in se „diskutirovalo“, kot sem slišal povedati dva dobra „štikelca“, ki sta vstopila za menoj, so me že napadli neki „seržanti“ z blazno smešnimi suknjami, na katere so bili prekleto ponosni, ker se jih nisem smel dotakniti. No in ti sovražni elementi so me napadli z nekim železom, ki je posedoval neke super steklene skodele, ki so jih imenovali kozarci. „Boste viskeji“, me je nagovoril seržant, kot vidite v angleščini (ker ne znam pisati po angleško, sem napisal kar „kao što govoriš“ – sem za bratstvo in enotnost), „ali konjak, djamejka ram, biter, bomkampf, omaro ramocoti, čistinar, rebolomsko votko, trink? Lep sem ga vprašal, kaj vse to pomeni in kaj je to, kar mi je vse naštel, pa mi je veselo odgovoril, da moram biti predstavnik nekega drugega planetnega sistema, ker ne poznam tu-zemskih alkoholnih užitek, ki se danes celo zastoj delijo. Ko sem slišal besedico zastoj, se mi je posvetilo, zakaj je toliko sveta natpanega v ta prostor, in ko sem slišal, da so to alkoholni užitki, sem vedel, zakaj toliko govoričijo. Besedica zastoj pa me je potegnila, da sem seržantu odgovoril, naj mi da kar vse prej našteje angleške alkoholoide; da bi pa videl, kako razumem tiste njegove angleško-nemške izraze, sem mu jih kar naštel v slovenščini (simultano skoraj); pa mi kar dajte vriskaj, konja jakega, marmelada-ekja okvir, bum boj, omaro, ki ramo cota, če jo nosiš, ne pa piješ, rebre-lomsko vodico, pijačo (prosti prevod besede trink-pij), za čistinar pa sem mu povedal, da sem prvič slišal za to službo, ker drugače takšnim pravimo pometači.

Sicer ne vem zakaj, a seržant je zagnal hud vik in krik, da so se ljudje pričeli k meni obračati. Seržant se je drl, da takšnih nekulturnih ljudi na kulturnih prireditvah še ni imel čast videti. Ker naju je gledalo toliko radovednih ljudi, sem čutil potrebo, da jim razložim, kako je prišlo do tega, da mi posvečajo toliko pozornosti. Da na kako čast nisem niti računal, ko sem se namenil obiskati to otvoritev, in da me zato čast, s katero me je obsipal seržant v njihovem imenu že kar pri vhodu, globoko gane. Da sem srečen, ker vidim toliko ljudi, ki solidarizirajo z akcijo pitja zastojkarskih tu-zemskih užitek, ki jih pripravijo, da so med seboj tako prijateljski in se tako lepo pogovarjajo pod vplivom teh užitek in da šele sedaj razumem, kaj se to pravi, da človek res lahko kulturno uživa na naših razstavah.

Dalje jim nisem uspel povedati svojega zahvalnega govora, ker so se pričeli neznanško razburjati in niso bili niti malo več tako prijateljsko razpoloženi kot pred nekaj trenutki. Njihove barve lic, to sem jim še uspel povedati, da se lepo ujemajo s stvaritvami na zidovih, da pa mislim, da bi

imeli prekleto mnogo posla, če bi jih hoteli razstaviti in izobesiti po zidovih, kot so slike. Zaslišal sem samo še, da se nekakšna otvoritev prestavi za eno uro, pa še neke glasove kot – da se moram izgubiti in nekaj o pojavit. Pa kaj sem hotel, kar šel sem, ker naši vrli Slovenci na nobeni veselici, kjer se pije, ne pozabijo nožev, pa jih tudi tukaj niso.

Po vsem tem, ko sem se znašel na cesti, sem pričel razmišljati, da bi se pravzaprav lahko vrnil čez eno uro, da vidim, kako bo potekala otvoritev. In moj nezmojljivi nagon mi je dal pametno misel, da se ne smem več pojaviti kot normalen Brutus, ampak kot Brutus-novinar.

Zato sem se obrnil na največji, najboljši in kaj jaz vem v čem še naj ... študentski list – Katedro. Tam so mi ponudili sodelovanje, le na žalost plačilo je izostalo, ker pravijo, da imajo premalo denarja že za izdajanje Obrazov, kaj šele drugih, za druge kulturne potrebe mariborskih študentov. Hoteli so vzpostaviti sporazumno zvezo o plačilu tudi z nekim IO mariborskih študentov in KUD Student, pa so dobili enake odgovore, kot sem ga jaz dobil prej od njih. Pa nič, ker je bila akcija na višini, sem se odločil, da bom tej revni študentski populaciji v Mariboru naredil tudi nekaj zastonj, ker ji pač ostali nočejo pomagati.

Pa so mi na Katedri dali izkaznico, novinarsko, namestil sem si brado in nataknil očala njihovega kulturnega urednika, da bi pod njegovim vplivom izgledal bolj kulturn. Pa sem se napotil na svojo Golgoto, kjer bi lahko junaško smrt storil v prid študentski kulturi, ki jo tako vlačijo v in iz vode, da bi se že lahko enkrat naučila plavati. Prišel sem tja, namreč na isto, prej omenjeno otvoritev. Otvoritev se še ni pričela, pač pa je malo bolj smrdelo po pijači in ljudje so bili še bolj glasni. Pogovarjali pa so se o nekem huliganu, ki se ne zna kulturno obnašati na kulturnih prireditvah in vdira na kulturne prireditve, da bi jih motil. Pa še, kako bi naj nujno sodelovala pri nadaljnjih otvoritvah policija, da bi jih obvarovala podobnih svinjarij.

Jaz pa sem jim čisto lepo pritrdil, ker sem se pač pritihtapil k največji skupini, kjer bi naj bili tisti najbolj pametni v kulturnih zadevah, čeprav niso niti opazili, da sem novi v njihovi družbi. Seržant mi je izredno vljudno ponudil vse že omenjene alkoholoide, sam pa nisem bil prepričan, če ima še vedno iste sorte, „zlehtnih“ alkoholnih hlapov ali pa so med mojo odsotnostjo že morali nabaviti novo pošiljko.

Bilo kakor bilo, kmalu se je pričelo. Vsi pametni pogovori so se zvrstili drug za drugim, potem smo malo ploskali govorečim, jim pritrdjevali, na koncu pa smo še malo poploskali tudi razneženemu avtorju s polnimi očmi solz, ki je dejal, da so njegove risbe njegovo meso, jaz pa sem se komaj premagal, da nisem bruhal, ko sem pogledal njegovo meso izobešeno po zidovih. In vse je bilo v najlepšem redu.

Ko so spoznali razstavo za odprto, smo imeli novinarji tiskovno konferenco, kjer so se vsi prisotni začudili, ko sem jim razložil, da je Katedra nov slovenski kulturni tednik, pa tudi pohvalili so ga, ker je pričela mladina kulturno udejstvovanje. Malo pozneje pa sem ponovno zabredel v težave, ker se mi je brada odlepila, pa tudi očala sem moral sneti, pri tem pa so na izvodu Katedre opazili, da je glasilo mariborskih študentov.

ajt

